

Construim în**CREDere!**

MIȘCARE CIVICĂ

RAPORT DE MONITORIZARE CIVICĂ

Guvernarea la RAPORT.

Un an de la alegerile parlamentare

Evaluarea angajamentelor electorale ale PAS „UE 2028” și a programelor de guvernare Munteanu și Tofan.

Perioada evaluată · 28 septembrie 2025 – 28 septembrie 2026

Chișinău, septembrie 2026

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	8
Cifrele anului	8
Cinci constatări.....	8
Ce a funcționat	9
Ce s-a înrăutățit.....	10
Ce cerem pentru anul al doilea	10
PARTEA I. Repere metodologice	11
1. Ce este și ce nu este acest raport.....	12
2. Metodologia	14
3. Un an de arhitectură a puterii	15
4. Angajamente electorale și programe de guvernare. Trei documente și un singur mandat.	17
4.1. Diferența de arhitectură	19
4.2. Ce se păstrează pe tot parcursul.....	19
4.3. Ce dispare sau se reduce?	21
4.4. Ce se ridică sau se adaugă	22
4.5. Tabel comparativ al țințelor cuantificate	24
4.6. Concluzia de fond	31
PARTEA II. PROMISIUNI VS. REALIZĂRI	31
5. Cele 10 acțiuni pentru primele 100 de zile	32
6. Cele cinci obiective strategice	33
7. Angajamentele sectoriale	36
7.1. Rezumatul evaluării angajamentelor PAS pe domenii	38
8. Bilanțul cifric.....	39
8.1. Distribuția pe grade de realizare.....	39
8.2. Ce prezice realizarea: forma angajamentului	39
8.3. Cele mai importante rateuri.....	40
8.4. Realizările care contează.....	41
8.5. Cum citim, împreună, aceste două liste	42
PARTEA III. CE S-A ÎNTÂMPLAT FĂRĂ SĂ FIE PROMIS	42

9. Măsuri fără mandat electoral	44
9.1. Codul privind organizarea și funcționarea Parlamentului	44
9.2. Modificarea Codului electoral prin Legea nr. 192 din 25 august 2026	44
9.3. Restrângerea consultării publice	44
9.4. Politica fiscală: predictibilitatea promisă și cadența reală	44
9.5. Amalgamarea voluntară: mandat depășit, consultare fără efect	44
PARTEA IV. UNDE SUNTEM, DE FAPT	45
10. Ce s-a îmbunătățit	45
10.1. Integrarea europeană: primele clustere de negociere, deschise	45
10.2. Piața muncii și veniturile: creștere reală, dar modestă	46
10.3. Comerțul exterior: revenire a exporturilor, dar nu încă o performanță structurală demonstrată	46
10.4. Măsuri fiscale cu efect direct asupra gospodăriilor și micilor afaceri	50
10.5. Energia: capacitate, interconectare, independență	53
10.6. Educația: burse majorate substanțial pe domenii prioritare	53
10.7. Evoluția sectorului turistic	53
11. Ce s-a înrăutățit	54
11.1. Indicatori care s-au deteriorat	54
11.2. Garanții juridice care au fost restrânse	10
12. Ce nu se poate verifica — și de ce	8
12.1. Angajamente formulate astfel încât nu pot fi verificate de nimeni	10
12.2. Date care există, dar nu sunt publicate proactiv	10
12.3. Întrebări adresate și rămase fără răspuns	10
13. Ce cerem pentru anul al doilea	8

Nu evaluăm guvernarea după preferințele noastre politice, ci după angajamentele pe care ea însăși le-a asumat public și după standardele pe care tot ea și le-a fixat.

Documentele de referință

Documentul	Ce conține	De ce îl folosim
Programul electoral PAS „UE 2028”	Cinci obiective strategice, 21 de capitole sectoriale, 10 acțiuni cu termen de 100 de zile, obiective pentru patru ani.	Este oferta pe baza căreia a fost dat votul din 28 septembrie 2025.
Programul Guvernului Munteanu Programului Guvernului Tofan	Transpun, într-o măsură mai mare sau mai mica, angajamentele electorale ale PAS	Sunt folosite nu nemijlocit pentru evaluarea gradului de implementare, ci pentru analiza proporției în care angajamentele PAS s-au translat în acțiuni de program.

SUMAR EXECUTIV

Acest raport măsoară ce a făcut guvernarea în primul an de mandat, raportat exclusiv la ceea ce ea însăși a promis. Perioada evaluată este **28 septembrie 2025 – 28 septembrie 2026**. Am evaluat, poziție cu poziție, **325 de angajamente sectoriale** din programul electoral PAS „UE 2028”, cele **10 acțiuni** asumate pentru primele 100 de zile, cele **cinci obiective strategice** ale mandatului și acțiunile relevante din Foaia de parcurs privind funcționarea instituțiilor democratice. Evaluarea se bazează pe date publice; acolo unde acestea lipsesc, am indicat instituția și obiectul solicitării de acces la informație.

Cifrele anului

Indicator	Rezultat
Angajamente sectoriale evaluate	325
Realizate integral	18 — 5,5%
Realizate integral, parțial sau formal	26 — 8,0%
Nerealizate, fără niciun început de execuție	56 — 17,2%
În derulare, dar sub ritmul necesar	86 — 26,5%, din care 47 mult sub ritm
În derulare, fără decalaj demonstrabil	153 — 47,1%
Imposibil de verificat prin însăși formularea lor	200 — 61,5%

Raportul dintre aceste cifre spune mai mult decât fiecare în parte: **pentru fiecare angajament realizat integral există peste trei angajamente fără niciun început de execuție și aproape cinci care avansează mai încet decât ar trebui**. „În derulare” nu înseamnă „nerealizat”, iar ponderea mare a acestei categorii după un an dintr-un mandat de patru este normală și așteptată. Semnalul de alarmă este proporția, nu categoria.

Cinci constatări

1. Ce se realizează și ce nu se realizează urmează o regulă. Am încrucișat gradul de realizare cu forma angajamentului și am verificat rezultatul poziție cu poziție. Un angajament se realizează atunci când continuă un proces administrativ deja instituționalizat și se execută printr-un act pe care autoritatea îl poate emite singură. Un angajament nu se realizează atunci când presupune o decizie politică nouă, o normă nouă sau bani noi. Consecința pentru anul al doilea este directă: angajamentele „ușoare” au fost consumate în primul an, iar ce rămâne pentru următorii trei este majoritar din categoria care nu s-a mișcat deloc.

2. Garanții democratice au fost restrânse fără mandat electoral. Douăsprezece garanții juridice au fost restrânse prin acte votate în perioada de referință — de la controlul asupra procedurii de urgență în Parlament și dreptul de a fi ascultat în consultările publice, până la pragul de consens local la amalgamare și pragul de voturi pentru numirea evaluatorilor magistraților. În trei dintre cele opt cazuri, restrângerea a fost introdusă prin amendament după încheierea consultării publice, iar în două dintre ele cu o zi înaintea votului final. Niciuna nu figura în programul electoral. Aceasta este,

În opinia noastră, **constatarea centrală a raportului**: măsurile restrâng exact mecanismele prin care o societate poate obiecta la deciziile care o privesc și au fost adoptate prin chiar procedura pe care o restrâng.

3. La ritmul actual, țintele mari sunt în afara mandatului. Dintre cele cinci obiective strategice, unul a avansat decisiv — deschiderea primelor clustere de negocieri cu Uniunea Europeană —, trei au un decalaj aritmetic măsurabil, iar unul este realizat parțial. Veniturile reale cresc cu 3,4% pe an; dublarea promisă ar cere circa 19% anual și, la ritmul actual, s-ar produce în aproximativ douăzeci și unu de ani. Drumurile avansează cu circa 7% din ritmul anual necesar. Conectarea tuturor localităților la apă ar dura, la ritmul din 2025, circa treisprezece ani. Salariul minim a urcat de la 5 500 la 6 300 de lei, față de o țintă de 10 000.

4. Cel mai greu de explicat sunt angajamentele care nu costau nimic. Acordarea din oficiu a gradului didactic doi cadrelor cu titluri științifice cerea un ordin de ministru, fără cost bugetar și fără vot parlamentar — regulamentul relevant a fost modificat în perioadă, fără ca prevederea să fie introdusă. Accesul direct al școlilor la „Satul European” cerea o modificare a ghidului aplicantului, rămas neschimbat. Alături de ele stă angajamentul central neonorat al anului: în trimestrul II 2026, salariul mediu din învățământ era de 13 810,5 lei, față de 16 895,7 lei pe economie — un decalaj de circa 18% față de o promisiune de egalizare —, iar reforma salarizării în sănătate a fost amânată pentru 1 ianuarie 2027.

5. Două treimi din program nu pot fi verificate de nimeni. 200 din cele 325 de angajamente sectoriale — 61,5% — nu conțin nicio cifră, niciun termen și niciun act normativ de adoptat. Un angajament care nu poate fi verificat nu poate fi nici încălcat; sub raportul răspunderii politice, el nu este un angajament. La aceasta se adaugă o problemă distinctă, de transparență: pentru o serie de poziții informația există cu certitudine la o autoritate publică, dar nu este publicată proactiv, deși Legea nr. 148/2023 o cere.

Ce a funcționat

Realizările perioadei sunt reale și le reținem ca atare. Cea mai importantă este deschiderea, în iunie 2026, a **primelor clustere de negocieri cu Uniunea Europeană** — „Fundamentele” și „Relațiile externe” —, după finalizarea screeningului bilateral. În **educație** există un set de rezultate concrete și verificabile: burse majorate cu 50% la specialitățile prioritare, programul național de prevenire a bullyingului, platforma eduresurse.md, noua formulă de finanțare a instituțiilor de educație timpurie. **Pragul de înregistrare ca plătitor de TVA** a fost majorat peste ținta asumată. Au fost semnate **acorduri bilaterale de pensii**, a avansat **interconectarea electrică de 400 kV** cu România, iar programul „Curtea Europeană” a depășit ținta de curți finanțate. Tiparul este consecvent: realizările se concentrează acolo unde administrația putea decide singură, rapid și fără cost major.

Ce s-a înrăutățit

Populația cu reședință obișnuită a scăzut cu **22,9 mii de persoane** într-un an, principalul factor fiind migrația. Rata sărăciei absolute a fost de **31,1%** în 2025 — 40,0% în mediul rural și 46,5% în regiunea Sud. Inflația anuală a ajuns la **7%** în august 2026, iar rata de bază a Băncii Naționale a urcat de la 5,0% la 9% în cinci luni. Investițiile străine directe au scăzut cu **5%**. Deficitul comercial a atins **3 335,2 milioane de euro**, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi fiind de 33,1%. Datoria de stat a ajuns la **143,09 miliarde de lei**, circa 37% din PIB, iar costul deservirii ei a crescut

cu **24,8%** — mai repede decât orice altă categorie de cheltuieli publice. La acestea se adaugă o serie de cazuri care au arătat fie incapacitatea instituțiilor de a-și exercita atribuțiile, fie perpetuarea practicilor de nepotism și corupție.

Ce cerem pentru anul al doilea

Formulăm **treisprezece recomandări**, grupate în cinci direcții: recuperarea restanțelor și responsabilitate pentru rezultate; reguli mai clare pentru funcționarea statului; stabilitate economică și creșterea veniturilor reale; investiții și infrastructură măsurate în rezultat fizic, nu în finanțare mobilizată; servicii publice și o reformă administrativă evaluată prin ceea ce primește cetățeanul. Prima dintre ele le rezumă pe celelalte: **un plan public de recuperare a întârzierilor**, cu prioritate, termen-limită, instituție responsabilă și indicatori măsurabili pentru fiecare angajament restant.

O precizare de metodă, valabilă pentru întregul raport: cifrele de mai sus măsoară execuția angajamentelor, nu starea țării. Ele nu explică singure indicatorii sociali și economici și nu trebuie citite ca o explicație cauzală a acestora. Raportul nu afirmă mai mult decât poate demonstra.

PARTEA I. REPERE METODOLOGICE

1. Ce este și ce nu este acest raport

Acest raport nu este o evaluare a mandatului — mandatul are patru ani, iar raportul măsoară performanța realizată în primul dintre ei. De asemenea, raportul nu realizează, pentru fiecare acțiune în parte, o evaluare calitativă sau de implementare a acțiunii, decât în cazurile în care acest lucru este evident și poate fi semnalat. De cele mai multe ori, evaluarea implementării efective a unui act normativ adoptat, de exemplu, ar necesita o analiza complexă și multiaspectuală a unei singure acțiuni.

Raportul realizează o evaluare a gradului de implementare a angajamentelor electorale asumate de partidul de guvernare, și preluate, într-o măsură mai mare sau mai mică în cele două programe ale guvernelor Munteanu și Tofan.

Evaluarea se bazează în cea mai mare parte pe datele disponibile public, pe anumite acțiuni fiind solicitate date de la instituțiile de resort.

2. Metodologia

Perioada acoperită, sursele folosite și grila de clasificare aplicată fiecărui angajament:

Încadrarea	Ce înseamnă
Realizat	Angajamentul este îndeplinit, cu act normativ adoptat sau rezultat verificabil.
În derulare	Există pași concreți documentați: proiect înregistrat, contract semnat, buget alocat.
În derulare, sub ritm	Există anumiți pași, dar fie sunt realizați cu întârziere, fie sunt mai puțini decât necesarul pentru perioadă
În derulare, mult sub ritm	S-au făcut anumiți pași, dar insuficienți pentru a atinge obiectivul stabilit
Nerealizat	Nu a fost întreprinsă nicio acțiune în vederea atingerii angajamentului
Acțiune în sens contrar	S-a acționat în direcția opusă angajamentului asumat.

3. Un an de arhitectură a puterii

Rezultatul votului. La alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, cu o prezență de 52,24%, au depășit pragul electoral cinci concurenți:

Concurentul electoral	Voturi	%	Mandate
Partidul Acțiune și Solidaritate	792.557	50,20%	55
Blocul electoral „Patriotic”	381.984	24,20%	26
Blocul electoral „Alternativa”	125.706	7,96%	8
Partidul Nostru	97.852	6,20%	6
Partidul „Democrația Acasă”	88.679	5,62%	6
TOTAL			101

Parlamentul. Curtea Constituțională a validat mandatele celor 101 deputați la 16 octombrie 2025; legislatura a XII-a s-a constituit la 22 octombrie. Igor Grosu a fost ales Președinte al Parlamentului cu 55 de voturi, față de 32 pentru Alexandr Stoianoglo. S-au constituit șase fracțiuni — PAS 55 de deputați, Partidul Socialiștilor 17, Partidul Comuniștilor 8, „Alternativa” 8, Partidul Nostru 6, „Democrația Acasă” 6 — și un deputat neafiliat, Vasile Tarlev. Blocul „Patriotic”, ales ca listă unică cu 26 de mandate, s-a divizat astfel în trei componente de la prima ședință.

Guvernul Munteanu. Alexandru Munteanu a fost desemnat prim-ministru la 24 octombrie 2025. Votul de învestitură a fost acordat la 31 octombrie 2025, cu 55 de voturi — toate ale fracțiunii PAS. Pe parcursul mandatului nu a avut loc nicio remaniere. La 3 iulie 2026, după opt luni și trei zile, prim-ministrul și-a anunțat demisia, invocând: „În momentul în care am înțeles că nu-mi mai pot exercita mandatul în acord cu principiile și convingerile pe care le am, aleg să plec.” Interimatul a fost asigurat de Eugeniu Osmochescu.

Guvernul Tofan. Parlamentul a investit Guvernul condus de Vasile Tofan la 21 iulie 2026, cu 53 de voturi; jurământul a fost depus la 22 iulie. Doisprezece miniștri au fost păstrați, iar patru portofolii au primit titulari noi: Finanțe — Victoria Belous, Agricultură — Radu Musteață, Sănătate — Alexandru Gasnaș, Cultură — Dan Suruceanu. La 24 iulie 2026, la două zile de la jurământ, Radu Musteață a demisionat. La 25 august 2026, Eugeniu Osmochescu a trecut de la Dezvoltare Economică la Agricultură, iar la Dezvoltare Economică a fost nominalizat Claudiu Năsui — căruia cetățenia Republicii Moldova i-a fost acordată prin decret prezidențial în aceeași zi. Ambii au depus jurământul la 28 august 2026.

Bilanțul instituțional. Un Parlament, două guverne investite, trei prim-miniștri — unul interimar — și cinci ministere cu titulari schimbați, dintre care Agricultură a avut trei într-un singur an, unul timp de două zile. Guvernul Tofan nu este evaluat în acest raport (v. secțiunea 2).

4. Angajamente electorale și programe de guvernare. Trei documente și un singur mandat.

Compararea celor trei documente 1) *Programul electoral al Partidului Acțiune și Solidaritate „UE 2028” pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 — oferta pe baza căreia a fost dat votul;* (2) *Programul de activitate al Guvernului „UE, PACE, DEZVOLTARE” (Guvernul Alexandru Munteanu, investit la 31 octombrie 2025 cu 55 de voturi, demisie anunțată la 3 iulie 2026);* (3) *Programul de activitate al Guvernului „Economie europeană, stat eficient” (Guvernul Vasile Tofan, investit la 22 iulie 2026 cu 53 de voturi, program publicat în Monitorul Oficial la 22 iulie 2026, 147 de pagini),* este importantă deoarece relevă modificările survenite între momentul promisiunii sau angajamentului electoral, momentul preluării puterii și ulterior schimbării garniturii guvernamentale după aproape un an de mandat. .

Cele trei documente descriu aceeași direcție politică, dar nu același nivel de angajament. Între ele se observă o degradare treptată a preciziei: programul electoral conține cifrele cele mai mari, programul Munteanu le preia aproape integral, iar programul Tofan păstrează o parte, reduce altă parte și renunță la restul — fără a semnală nicăieri că o face.

Pe fond, continuitatea este reală. Direcția strategică este identică — aderarea la Uniunea Europeană, economie de piață, digitalizare, reformă a justiției, reintegrare pașnică. Din cele 16 priorități ale programului Munteanu, niciuna nu a fost abandonată ca domeniu: cele 15 capitole sectoriale ale programului Tofan le acoperă integral.

Pe metodă, programul Tofan reprezintă un salt. Programul Munteanu are aproximativ cincisprezece pagini și 113 angajamente, fără termene, fără instituții responsabile și fără indicatori. Programul Tofan are 147 de pagini, un capitol de diagnostic cu date, cinci priorități strategice, cincisprezece capitole sectoriale, iar fiecare capitol se încheie cu un tabel „Indicatorii de dezvoltare”, cu reper de bază și obiectiv pentru 2029. Din perspectiva monitorizării civice, este un document net superior celor două care l-au precedat.

Pe conținutul angajamentelor numerice, însă, s-a produs o recalibrare care nu a fost anunțată. Dublarea veniturilor populației active — al doilea obiectiv strategic al campaniei — nu mai are nicio cifră. Ținta de 3.000 km de drum devine 100 km pe an. Cea de 60.000 de hectare de pădure devine 7.000 pe an. Locurile de creșă scad de la 5.000 la 3.000, iar studenții în învățământ superior dual de la 1.000 la 450 anual. Două domenii care aveau capitole proprii în programul electoral — sportul și politica de tineret — nu mai apar deloc.

Formula care descrie cel mai exact relația dintre cele trei: programul Tofan este oferta electorală recitită prin realitatea execuției de un an. Mai realistă, mult mai măsurabilă și, în punctele care au dominat campania, mai puțin ambițioasă.

4.1. Diferența de arhitectură

Criteriu	PAS „UE 2028” (sept. 2025)	Munteanu (oct. 2025)	Tofan (iul. 2026)
Natura documentului	Ofertă electorală	Program de guvernare	Program de guvernare

Criteriu	PAS „UE 2028” (sept. 2025)	Munteanu (oct. 2025)	Tofan (iul. 2026)
Întindere	62 de pagini	cca 15 pagini	147 de pagini
Structură	5 obiective strategice, 21 de capitole sectoriale, 10 acțiuni pentru primele 100 de zile	Viziune + 16 priorități sectoriale	Viziune · Provocări structurale · 5 priorități strategice · 15 capitole sectoriale
Angajamente identificabile	336 de acțiuni și indicatori	113	câteva sute, pe direcții prioritare și măsuri de implementare
Termene	2027, 2028, 2029, 2030 (parțial)	niciunul explicit	2026, 2027, 2028, 2029, 2030, în funcție de măsură
Indicatori cu reper de bază	niciunul	niciunul	tabel „Indicatorii de dezvoltare” la finalul fiecărui capitol
Diagnostic inițial	secțiuni „Ce am realizat în 4 ani”, retrospective	absent	capitol distinct, cu date: PIB +0,4% în trim. I 2026; importuri de aproape trei ori mai mari decât exporturile; aproape o treime din cetățeni în sărăcie; cca 21% din populație are 63 de ani și peste
Mecanism de raportare	absent	absent	absent — documentul se încheie cu tabelul de indicatori al capitolului „Cultură”

Această diferență nu este stilistică. Un program fără indicatori nu poate fi evaluat decât prin interpretare; un program cu reper de bază și țintă poate fi verificat de oricine. Menționăm însă că existența indicatorilor nu echivalează cu existența unui mecanism de raportare: niciunul dintre cele trei documente nu prevede cine publică progresul, în ce formă și la ce interval.

4.2. Ce se păstrează pe tot parcursul

Domeniile

Cele 16 priorități ale programului Munteanu se regăsesc în cele 15 capitole sectoriale ale programului Tofan, cu două ajustări de arhitectură: „Integrare europeană” și „Guvernare eficientă” urcă de la rang de capitol sectorial la rang de prioritate strategică (Prioritățile 2 și 3), iar „Finanțe” devine capitol distinct, deși la Munteanu componenta fiscală era cuprinsă în „Economie prosperă”.

Ținte identice în toate cele trei documente

- investiții de cel puțin 6 miliarde de lei în infrastructura educațională și de cercetare, cu aceeași descompunere în toate trei: peste 4 miliarde în școli și grădinițe, peste 1,1 miliarde în instituțiile profesional-tehnice și peste 2 miliarde în universități;
- extinderea rețelei Școlilor Model la 90 de instituții — la care programul Tofan adaugă o precizare operațională absentă în celelalte două: „operaționalizarea a cel puțin 35 de școli din primul val”;

- integrarea anuală a cel puțin 500 de tineri pedagogi, dintre care minimum 250 absolvenți ai programelor din țară — formulare preluată cuvânt cu cuvânt din programul electoral;
- sprijin pentru angajarea a cel puțin 100.000 de persoane, reformulat de Tofan ca „integrarea în muncă a cel puțin 100.000 de persoane prin intermediul ANOFM”;
- 80% dintre copiii cu cerințe educaționale speciale cu traseu asigurat după gimnaziu;
- rata de promovare la examenele de clasa a IX-a de minimum 80%, la toate disciplinele și în toate raioanele — pe care Tofan o completează cu un reper: aproximativ 71% la matematică în 2025.

Calendarul european

Obiectivul strategic nr. 1 al campaniei — „Semnarea tratatului de aderare la UE până în 2028” — devine, la Munteanu, „Finalizarea negocierilor cu Uniunea Europeană până în anul 2028”, iar la Tofan este detaliat operațional: deschiderea tuturor celor șase cluster de negociere în 2026, prioritizarea Clusterului 1 „Valori fundamentale”, finalizarea negocierilor și pregătirea semnării Tratatului de Aderare până la sfârșitul anului 2028.

Programul Tofan adaugă un angajament absent din celelalte două: „implementarea integrală a acțiunilor din Foaia de parcurs până la sfârșitul anului 2027”.

3. CE DISPARE SAU SE REDUCE

4.3. Ce dispare sau se reduce?

Aceasta este partea comparației care răspunde direct întrebării pe care conceptul raportului o formulează: ce a fost abandonat între campanie și guvernare.

Dublarea veniturilor: de la cifră la adjectiv

Programul electoral: „ne propunem să majorăm salariul minim, de la 5.500 de lei, la 10.000 de lei până în 2030”; „Salariul mediu să ajungă la cel puțin 25.000 de lei până în 2030”. Programul Munteanu preia ambele: „Creșterea, treptată, a salariului minim până la cel puțin 10 mii lei și a salariului mediu până la cel puțin 25 mii lei”.

Programul Tofan nu conține niciuna dintre cele două cifre. Angajamentul devine: „Salariul minim va crește predictibil”.

Nu afirmăm că obiectivul a fost renunțat politic. Afirmăm că a încetat să fie verificabil. Un cetățean poate constata dacă salariul minim a ajuns la 10.000 de lei; nu poate constata dacă a crescut „predictibil”.

Drumurile: de la 3.000 km la 100 km pe an

Programul electoral, obiectivul strategic nr. 4: „Până la 3.000 km de drum în plus, construiți sau reparați până în 2029, astfel încât toată rețeaua de drumuri naționale și regionale să fie într-o stare bună”. Programul Munteanu: „Modernizarea a până la 3 mii km de drumuri naționale și regionale”. Pe patru ani, aceasta însemna aproximativ 750 km anual.

Programul Tofan: „modernizarea sau reabilitarea a cel puțin 100 km de drumuri naționale anual, din bugetul de stat și din finanțări externe”, plus „peste 500 km de drumuri locale” prin „Satul European II” și „Europa este Aproape”.

Raportul dintre cele două ținte anuale este de aproximativ 1 la 7. Precizăm însă, în interesul acurateții, că noua țintă este cea compatibilă cu execuția reală — 206 km reparați în 2025 și circa 210 km planificați pentru 2026. Programul Tofan nu coboară ambiția sub nivelul realizat; o aduce la nivelul realizat.

Pădurile: de la 60.000 de hectare la 7.000 pe an

Programul electoral: „Vom asigura plantarea a încă 60.000 hectare de păduri noi”. Programul Munteanu: „Plantarea a până la 60.000 hectare de pădure până în 2029”. Programul Tofan: „plantarea și reabilitarea a cel puțin 7.000 de hectare în anul 2026 și menținerea unui ritm anual susținut”, alături de o măsură instituțională nouă — „finalizarea reformei și comasării celor 19 întreprinderi silvice”.

La 7.000 de hectare pe an, până în 2029 se ating aproximativ 21.000–28.000 de hectare — între o treime și jumătate din ținta anterioară. Observăm și o modificare de conținut: formula „plantarea și reabilitarea” include suprafețe reabilite, nu doar păduri noi, ceea ce face cele două cifre și mai greu comparabile.

Creșele și învățământul superior dual

Creșe: programul electoral și programul Munteanu prevedeau cel puțin 5.000 de locuri noi; programul Tofan prevede 3.000 de locuri „create sau contractate” până în 2029. Reducere de 40%, la care se adaugă o coborâre a pragului de constatare — un loc contractat nu este un loc funcțional.

Învățământ superior dual: programul electoral prevedea „cel puțin 1.000 de studenți admiși anual”, iar programul Munteanu „1.000 de studenți” în regim dual. Programul Tofan prevede „minimum 450 de studenți admiși anual, pe traiectoria spre 600 în anul 2030”, pornind de la un reper declarat de 200. Ținta rămâne, la mai puțin de jumătate din nivelul promis.

Menționăm, pentru echilibru, că în cazul învățământului dual profesional-tehnic mișcarea este inversă: de la 2.500 de elevi anual la minimum 2.900.

Ținte care dispar fără înlocuitor numeric

- Irigare: programul electoral și cel al lui Munteanu prevedeau reabilitarea sistemelor de irigare centralizată pe cel puțin 50.000 de hectare. Programul Tofan tratează irigarea de paisprezece ori, dar exclusiv calitativ — „acces extins la irigare”, subvenționare orientată spre „modernizare, tehnologizare, irigare” — fără nicio suprafață-țintă. Cuvântul „hectare” apare o singură dată în tot documentul, în capitolul de mediu.
- „Satul European”: 8 miliarde de lei în programul electoral, cel puțin 9 miliarde în programul Munteanu (împreună cu „Curtea Europeană”). Programul Tofan continuă programele și lansează „Satul European III” și „Europa este Aproape II”, dar fără sumă.
- Eficiență energetică rezidențială: 2.510 puncte termice individuale și termoizolarea a 57 de blocuri, cifre identice în programul electoral și la Munteanu. La Tofan, domeniul are un subcapitol propriu (4.10.5), tratat calitativ.

- Orizont Europa: 30 de milioane de euro în programul electoral; la Tofan, „minimum 20–25 de milioane de euro, pe traiectoria spre 30 de milioane”. Ținta supraviețuiește ca traiectorie, nu ca angajament.

Două domenii care dispar ca politici publice

Sportul avea, în programul electoral, un capitol propriu (VIII), cu 22 de angajamente, între care majorarea bugetului anual până la 1 miliard de lei, cel puțin 600 de milioane de lei pentru infrastructură sportivă până în 2028, 400 de milioane pentru școlile sportive, creșterea de la 3 din 10 la 5 din 10 a cetățenilor care practică activități fizice și programul-pilot „Voucher Sportiv”. Programul Munteanu prelua „investirea a până la 1 miliard lei anual în sport și pilotarea programului «Voucher Sportiv»”.

În programul Tofan, sportul nu are capitol, secțiune sau țință. Cuvântul „sportiv” apare o singură dată în tot documentul, incidental, într-o enumerare din capitolul de reintegrare („proiecte culturale, educaționale, sportive și comunitare comune între cele două maluri”). Sintagma „educație fizică” nu apare deloc.

Politica de tineret avea, de asemenea, capitol propriu în programul electoral (VII. Tineret), cu 15 angajamente. În programul Tofan, cuvântul „tineret” nu apare niciodată. Tinerii apar de 38 de ori, dar ca beneficiari ai altor politici — pedagogi tineri, cercetători tineri, tineri din regiunea transnistreană — nu ca domeniu cu obiective proprii.

Aceasta nu înseamnă neapărat că politicile respective au fost oprite; ele pot exista în documente sectoriale. Înseamnă că nu mai figurează în documentul de guvernare în vigoare și că, prin urmare, nu mai pot fi monitorizate prin raportare la el.

4.4. Ce se ridică sau se adaugă

Comparația ar fi părtinitoare dacă s-ar opri la reduceri. În mai multe domenii, programul Tofan este mai ambițios decât ambele documente care l-au precedat.

Ținte majorate

- Energie regenerabilă: de la 30% din totalul energiei consumate (programul electoral și Munteanu) la „peste 35% până în 2028”, cu instrumente precizate — licitații competitive, contracte pentru diferență, acces la rețea, prosumatori și comunități energetice.
- Salarizarea cadrelor didactice: programul electoral prevedea „salariu de bază cel puțin egal cu salariul mediu pe economie”; programul Munteanu nu conținea nicio țință în această materie; programul Tofan prevede „minimum 120% din media economiei”, pornind de la un reper declarat de 101,8%.
- Învățământ dual profesional-tehnic: de la 2.500 de elevi anual la „minimum 2.900 de tineri, pe traiectoria spre 3.000 în anul 2030”.

- Rezultate școlare: obiectivul vag „performanțe comparabile cu România la PISA” devine țintă numerică — minimum 55% la matematică și 60% la citire și științe la PISA 2029, față de un reper de 44,3% la matematică, 51% la citire și 51,4% la științe.
- Reorganizarea administrativ-teritorială: de la „încă 100 de amalgamări” (programul electoral) și „continuarea procesului de amalgamare” (Munteanu) la „reorganizare administrativ-teritorială în jurul unor primării puternice, cu restructurarea fundamentală a nivelului raional și transferul competențelor, personalului și patrimoniului către noile unități teritorial-administrative”. Nu este o continuare, ci o schimbare de natură a reformei.

Angajamente noi, absente din ambele documente anterioare

- Rata de ocupare a populației de 20–64 de ani: de la 57% în 2025 la 62% în 2029.
- Reducerea deficitului de cadre didactice sub 1.000 până în septembrie 2027.
- Reducerea cu cel puțin o treime a decalajului rural–Chișinău la matematică, clasa a IX-a (reper: circa 24 de puncte procentuale).
- Exporturi de produse și servicii tehnologice: de la circa 1 miliard de euro la 2 miliarde până în 2029.
- Servicii publice digitale: 10 evenimente de viață digitalizate integral și 100% din serviciile publice prioritare disponibile digital până în 2029.
- Acoperirea frontierei cu tehnologii moderne: de la 25% la 60% până în 2029.
- Energie: minimum 1.200 MWh de stocare în baterii și cel puțin 100 MW de centrale flexibile pe gaze până în 2028; cogenerare de înaltă eficiență la Termoelectrica, inclusiv proiectele de 55 MW și pregătirea investiției de aproximativ 250 MWe/180 MWt.
- Sănătate: rată de retenție de cel puțin 85% la trei ani a personalului medical repartizat în mediul rural; management al calității în toate spitalele publice, cu evaluarea instituțiilor și a managerilor pe baza performanței și a satisfacției pacienților.
- Turism: +30% turiști față de 2024 și circa 5.000 de locuri de muncă noi; Programul „Turism 2029”.
- Piață de capital: cel puțin 10 companii locale sprijinite pentru listare.
- Un program nou de dezvoltare locală — „Europa este Aproape”, alături de „Satul European II”.

4.5. Tabel comparativ al țăintelor cuantificate

Tabelul pune față în față formulările din cele trei documente. Acolo unde un document nu conține o țintă în materia respectivă, se indică „absent”. Coloana „Evaluare” compară exclusiv programul de guvernare în vigoare cu oferta electorală.

Domeniu	PAS „UE 2028”	Guvernul Munteanu	Guvernul Tofan	Evaluare (Tofan vs PAS)
Salariul minim	10.000 lei până în 2030	cel puțin 10 mii lei	„va crește predictibil”, fără cifră	Țintă abandonată
Salariul mediu	25.000 lei până în 2030	cel puțin 25 mii lei	absent	Țintă abandonată
Drumuri naționale	până la 3.000 km până în 2029	până la 3 mii km	cel puțin 100 km/an	Redusă de cca 7 ori
Satul European	cel puțin 8 mld lei	cel puțin 9 mld lei (cu „Curtea Europeană”)	peste 500 km drumuri locale; ediții noi, fără sumă	Fără țintă financiară
Păduri	încă 60.000 ha	până la 60.000 ha până în 2029	cel puțin 7.000 ha în 2026, ritm susținut	Redusă la 1/3–1/2
Irigare	cel puțin 50.000 ha	cel puțin 50 mii ha	tratată calitativ, fără suprafață	Țintă abandonată
Creșe	cel puțin 5.000 locuri noi	cel puțin 5.000 locuri noi	3.000 locuri create sau contractate	Redusă cu 40%
Energie regenerabilă	30% din consum	până la 30% din consum	peste 35% până în 2028	Majorată
Capacități de generare	2 centrale de 55 MW până în 2027; inițierea uneia de 250 MW	cel puțin 300 MW; stocare cel puțin 275 MW	cel puțin 100 MW flexibile pe gaze + 1.200 MWh stocare până în 2028	Recalibrată
Eficiență energetică rezidențială	2.510 puncte termice; 57 blocuri termoizolate	2.510 puncte termice; 57 blocuri	subcapitol propriu, tratat calitativ	Fără țintă numerică
Ocupare	suport pentru 100.000 de persoane	suport pentru 100 mii persoane	100.000 prin ANOFM + rata de ocupare 20–64: 57% → 62% (2029)	Păstrată și completată
Investiții în educație	cel puțin 6 mld lei (4 + 1,1 + 2)	cel puțin 6 mld lei	cel puțin 6 mld lei (4 + 1,1 + 2)	Identică
Școli Model	90 de instituții	90 de instituții	90 + 35 operaționalizate în primul val	Păstrată și precizată
Tineri pedagogi	500 anual, min. 250 din țară, 25% STEM	cel puțin 500 anual	500 anual, min. 250 din țară; deficit sub 1.000 până în sept. 2027	Păstrată și completată
Salariul cadrelor didactice	cel puțin la nivelul mediei pe economie	Absent	minimum 120% din media economiei (reper 101,8%)	Majorată
Dual profesional-tehnic	2.500 elevi anual	cel puțin 2.500 elevi anual	minimum 2.900, spre 3.000 în 2030	Majorată

Domeniu	PAS „UE 2028”	Guvernul Munteanu	Guvernul Tofan	Evaluare (Tofan vs PAS)
Dual universitar	cel puțin 1.000 studenți anual	1.000 studenți	minimum 450 anual, spre 600 în 2030 (reper 200)	Redusă cu 55%
Studenți străini	cel puțin 3.000/an	Absent	minimum 3.000 anual	Păstrată
Absolvenți la universitățile din țară	7 din 10	7 din 10	cel puțin 7 din 10 (reper sub 60%)	Păstrată, cu reper
Orizont Europa	30 mln euro	Absent	minimum 20–25 mln euro, spre 30 mln	Redusă ca angajament
Copii cu CES	80% educație adaptată	80% acces la educație adaptată	cel puțin 80% cu traseu asigurat după gimnaziu	Păstrată
Examenе clasa a IX-a	minimum 80% promovare	minimum 80% promovare	minimum 80% (reper cca 71% la matematică în 2025)	Păstrată, cu reper
PISA	„comparabile cu România”	Absent	min. 55% matematică; 60% citire și științe (2029)	Cuantificată
Aderare la UE	semnarea Tratatului până în 2028	negocieri finalizate până în 2028	6 clustere în 2026; Tratat pregătit până la finele lui 2028; Foaia de parcurs implementată până la finele lui 2027	Păstrată și detaliată
Amalgamare	încă 100 de amalgamări în 4 ani	continuarea procesului	restructurarea fundamentală a nivelului raional, cu transfer de competențe, personal și patrimoniu	Schimbata ca natură
Sport	1 mld lei/an; 600 mln infrastructură; 5 din 10 cetățeni activi; Voucher Sportiv	până la 1 mld lei/an; Voucher Sportiv	absent ca domeniu	Domeniu dispărut
Tineret	capitol propriu, 15 angajamente	tratat difuz	cuvântul „tineret” nu apare în document	Domeniu dispărut
Voucher Cultural	extindere 16–18 ani și vârștnici	extindere 16–18 ani și vârștnici	extins de la 16 ani	Păstrată parțial

4.6. Concluzia de fond

Programul Tofan este o continuare: aceeași majoritate parlamentară, aceeași direcție, aceleași domenii în proporție covârșitoare, același orizont temporal — indicatorii se raportează la 2029, sfârșitul aceluiași mandat. Nu există ruptură de politică publică.

Este însă și o modificare a contractului cu alegătorul. Șase dintre angajamentele numerice ale ofertei electorale nu mai au corespondent cifric în documentul de guvernare în vigoare, patru au fost reduse substanțial, iar două domenii întregi au dispărut ca politici publice distincte. Această modificare nu a fost anunțată ca atare și nu a fost explicată public; ea se constată doar comparând cele trei texte.

În consecință, raportul va aplica următoarea abordare:

1. Programul electoral PAS „UE 2028” se aplică întregii perioade 28 septembrie 2025 – 28 septembrie 2026. El este oferta pe baza căreia s-a votat și nu se modifică prin schimbarea guvernului. Programul Munteanu nu se evaluează separat.
2. Programul Tofan nu se evaluează sub aspectul gradului de realizare — mandatul său începe la 22 iulie 2026. Acesta va putea fi evaluat în următorul exercițiu de evaluare anuală.

Precizarea de echitate

Recalibrarea unei ținte spre un nivel realizabil nu este, în sine, o încălcare a angajamentului. Un guvern care înlocuiește o promisiune imposibilă cu una executabilă face un lucru responsabil, iar cazul drumurilor o arată: 100 km pe an este ținta compatibilă cu execuția reală, în timp ce 750 km pe an nu a fost niciodată atinsă.

Problema nu este recalibrarea, ci tăcerea care o însoțește. Nicăieri în programul Tofan nu se spune că ținta de 3.000 km devine 100 km pe an, că cea de 60.000 de hectare devine 7.000 pe an, că obiectivul dublării veniturilor nu mai are cifră sau că sportul și tineretul nu mai au obiective proprii. Un document de 147 de pagini care își asumă indicatori cu reper de bază ar fi putut să includă și o secțiune despre ce nu mai este urmărit și de ce.

PARTEA II. PROMISIUNI VS. REALIZĂRI

Această parte compară, poziție cu poziție, ceea ce a fost promis la 28 septembrie 2025 cu ceea ce a fost făcut până la 28 septembrie 2026. Ea se sprijină pe trei liste distincte, extrase din programul electoral „UE 2028”, și pe tabelele de monitorizare anexate:

- **cele 10 acțiuni asumate pentru primele 100 de zile** de guvernare (secțiunea 5);
- **cele cinci obiective strategice** ale mandatului de patru ani (secțiunea 6);
- **cele 325 de acțiuni sectoriale** ale programului, distribuite pe 18 capitole (secțiunea 7).

Cele trei liste nu sunt disjuncte: acțiunile de 100 de zile și obiectivele strategice reiau, în formă scurtată, angajamente care figurează și în capitolele sectoriale. Le tratăm separat pentru că regimul lor de răspundere este diferit — primele au un termen propriu, al doilea au un orizont de patru ani, iar al treilea grup constituie oferta electorală propriu-zisă. Totalurile nu se adună.

Un avertisment necesar, înainte de orice cifră. Un an este 25% dintr-un mandat. Nimic din ce urmează nu trebuie citit ca un verdict asupra mandatului. Ceea ce se poate spune după primul an este dacă ritmul observat conduce sau nu spre ținta asumată — și, mai ales, care angajamente au fost deja tratate, prin fapte, ca inexistente.

5. Cele 10 acțiuni pentru primele 100 de zile

Guvernul Munteanu a fost investit la 31 octombrie 2025. Termenul de 100 de zile a expirat, prin urmare, în jurul datei de 9 februarie 2026. Am evaluat fiecare acțiune la acest termen, nu la sfârșitul perioadei de referință; acolo unde rezultatul a apărut mai târziu, o spunem explicit, dar angajamentul de 100 de zile rămâne neîndeplinit la termen.

Nr.	Acțiunea promisă	Încadrare	Constatarea esențială
1	Finalizarea construcției a 200 km de drumuri locale	Necesită verificare	Nu există date publice consolidate pentru drumurile locale . Cifrele disponibile (206 km în 2025) privesc drumurile naționale și regionale. Neverificabil din surse deschise.
2	Voucher pentru tineri de 2.000 lei, pentru cheltuieli culturale și sportive	Realizat parțial — sub parametrii promiși	Programul „Voucher Cultural” a fost extins de la 15.01.2026 la tinerii de 16 ani. Valoarea a rămas 1.000 lei, nu 2.000, iar componenta sportivă nu este acoperită.
3	Lansarea renovării primelor 20 de școli model	Nerealizat	La 22.03.2026 — la o lună și jumătate după termen — MEC raporta 10 școli. Cu definiția aplicată din iulie 2026 (lucrări efective), erau 3.

Nr.	Acțiunea promisă	Încadrare	Constatarea esențială
4	Deschiderea a 50 de cantine sociale	Nerealizat	Cantinele sociale se instituie de autoritățile locale și de prestatori privați. Pachetul din 23.12.2025 a actualizat cadrul (abrogând HG nr. 1246/2003), dar nu a creat linia de finanțare fără de care angajamentul nu putea fi executat.
5	Finanțarea suplimentară a încă 100 de curți din Chișinău	Realizat — depășit	La 26.11.2025, la 25 de zile de la investire, Guvernul a inclus încă 380 de curți în programul de investiții 2025–2027. Total „Curtea Europeană”: 469 de curți, peste 1,7 mld lei din FNDRL.
6	Extinderea criteriilor de aplicare a legii privind repatrierea diasporei	Nerealizat	Legea din 29.12.2025 a fost adoptată, dar criteriile de acces fiind modificate doar pe partea caracteristicilor echipamentului adus în țară. În capitolul Diaspora al aceluiași program, angajamentul are o țintă — cel puțin 1.000 de beneficiari — pe care lista de 100 de zile o omite. Termenul limită de aplicare al legii este 31 decembrie 2026. Astfel, prin prisma țintei numerice din program, acest obiectiv se consideră a fi nerealizat.
7	Fond de finanțare a contribuțiilor proprii ale APL	Nerealizat	Apare abia în aprilie 2026, în Conceptul „Primării puternice” — document de politici, nu act normativ, fără mărime, sursă de finanțare, termen sau responsabil.
8	Creșterea plafonului TVA la 1,5 milioane lei	Realizat — depășit	Plafonul a urcat de la 1,2 la 1,5 mil. lei din 01.01.2026 și, prin votul din 19.02.2026, la 1,7 mil. lei din 01.03.2026.
9	Legislație pentru micii producători: rafturi dedicate, brandul „Produs în Moldova”, cinci piețe regionale	Nerealizat	Pentru niciuna dintre cele trei componente, nu au fost găsite dovezi publice, care ar demonstra realizarea.
10	Scutirea de impozit a cheltuielilor de studii, 20 mii lei	Realizat	Deducerea de până la 20.000 lei anual se aplică din 01.01.2026, cumulativ pentru toate tipurile de beneficiari (Legea nr. 318/2025). Extinsă față de formularea inițială.

Bilanțul listei de 100 de zile: 3 acțiuni realizate — dintre care două depășite —, 1 realizată parțial, 5 nerealizate și una care nu poate fi verificată din surse publice.

Distribuția nu este întâmplătoare. Cele trei acțiuni realizate au un element comun: se executau printr-o decizie pe care Guvernul o putea lua singur și imediat — o hotărâre de includere în programul de investiții, o modificare a Codului fiscal deja pregătită, o deducere fiscală. Cele cinci nerealizate au, la rândul lor, un element comun: fiecare cerea o linie bugetară nouă (cantinele sociale, fondul de cofinanțare a APL), un volum de lucrări care nu încapă în 100 de zile (cele 20 de școli model) sau o schimbare de criterii cu efect asupra numărului de beneficiari (repatrierea). Nu este o problemă de voință administrativă, ci de calibrare a promisiunii: patru dintre cele zece acțiuni asumate pentru

primele 100 de zile nu au fost realizate, ceea ce indică fie promisiuni formulate fără o evaluare realistă, fie incapacitatea de a le pune în aplicare în termenul anunțat.

Două observații de metodă merită reținute, pentru că se repetă pe tot parcursul raportului. Prima: **angajamentul scurtat își pierde indicatorul**. Punctul 6 al listei de 100 de zile promite „extinderea criteriilor de aplicare a legii privind repatrierea”; același angajament, în capitolul Diaspora, promite ca „numărul de beneficiari să ajungă la cel puțin 1.000”. Lista scurtă nu conține cifra, iar comunicarea oficială s-a raportat la lista scurtă. A doua: **realizarea depășită nu este neapărat un merit al perioadei**. Cele 469 de curți din Chișinău reprezintă un rezultat real, dar el se înscrie într-un program de investiții preexistent, a cărui extindere era deja în lucru — spre deosebire de cele 50 de cantine sociale, care ar fi cerut construcția unui instrument nou.

6. Cele cinci obiective strategice

Obiectivele strategice au orizontul mandatului — 2028, 2029 sau 2030, după caz. Ele nu pot fi declarate realizate sau nerealizate după un an. Ce se poate măsura este **ritmul**: raportul dintre ceea ce s-a parcurs în primul an și ceea ce ar fi trebuit parcurs pentru ca ținta să rămână accesibilă.

	Obiectivul	Încadrare	Ritmul observat în primul an
O1	Semnarea tratatului de aderare la UE până în 2028	În derulare — cu progres, ritm insuficient față de țintă	La 04.11.2025, Pachetul de extindere constată finalizarea screeningului și adoptarea foilor de parcurs. La 16.06.2026 au fost deschise primele două clustere de negocieri — „Fundamentele” și „Relațiile externe”. Este cel mai important rezultat al anului. Restanțele din Foile de parcurs nr. 275 și nr. 276 vizează însă exact acest cluster.
O2	Dublarea veniturilor populației active în 4 ani (salariu minim 10.000 lei)	În derulare — sub ritmul necesar	Salariul minim a crescut de la 5.500 la 6.300 lei (+14,5%), salariul mediu prognozat de la 16.100 la 17.400 lei (+8%). Pentru atingerea țintei ar mai fi necesară o creștere cumulată de circa 59%.
O3	Dublarea valorii exporturilor autohtone până în 2030	În derulare — sub ritmul necesar	Volumul, din conturile naționale (BNS): Perioadă Exportul de bunuri și servicii, volum 2025 +4,4% semestrul I 2026 +12,2% Aceasta este seria decisivă: este oficială, este exprimată în volum (elimină și inflația, și cursul valutar) și acoperă și bunurile, și serviciile — adică exact obiectul angajamentului. Este, în plus, o măsură generoasă față de guvernare, pentru că include reexportul, pe care angajamentul îl exclude.
O4	Până la 3.000 km de drum construiți sau reparați până în 2029	În derulare — mult sub ritmul necesar	206 km reparați în 2025 (din care doar 15,39 km reparație capitală) și circa 210 km planificați pentru 2026 — aproximativ 7% din țintă pe an. La acest ritm, obiectivul nu poate fi atins.

	Obiectivul	Încadrare	Ritmul observat în primul an
O5	Program de promovare a culturii și tradițiilor naționale, în țară și în diasporă	Realizat parțial	Programele invocate — Diaspora Engagement Hub și „Acces la Cultură” — existau înainte de perioada de referință. Ediția 2026 aduce un element nou (parteneriate cu organizații necomerciale), dar niciun program nou nu a fost creat.

Cele cinci obiective se împart net în două grupe. **Unul singur a avansat prin decizii externe favorabile și prin muncă administrativă efectivă** — deschiderea clusterului „Fundamentele”, la 16 iunie 2026, este rezultatul cu cea mai mare consecință al întregii perioade. **Trei au un decalaj aritmetic măsurabil** între ritmul din primul an și ritmul necesar: veniturile, drumurile și, pe fond, exporturile. **Unul nu poate fi verificat** din cauza lipsei seriilor de date, iar ultimul a fost bifat cu instrumente care existau deja.

Decalajul de la O4 merită reținut ca reper pentru tot raportul. Un angajament de 3.000 km în cinci ani înseamnă 600 km pe an. Ritmul efectiv este de circa 210 km. Nu este un eșec de execuție, administrația a reparat drumuri, ci un angajament necalibrat de la început față de capacitatea de absorbție și de bugetul Fondului rutier. Aceeași observație se aplică la O2: o creștere de 14,5% a salariului minim într-un an este o creștere reală, dar ținta asumată cerea un alt ordin de mărime.

7. Angajamentele sectoriale

Cele 325 de acțiuni sectoriale ale programului electoral sunt distribuite pe 18 capitole. Tabelul de mai jos prezintă distribuția lor pe capitole și pe grade de realizare. Pentru lizibilitate, categoriile apropiate au fost grupate: „Realizat” cuprinde realizările integrale, parțiale și formale; „În derulare” cuprinde și pozițiile cu progres bun; „Sub ritm” cuprinde pozițiile sub ritm și mult sub ritm. Distribuția detaliată, pe toate cele unsprezece trepte ale grilei, se află în secțiunea 8.

Notă de metodă. Numerotarea acțiunilor urmează programul electoral PAS „UE 2028”, care cuprinde 336 de poziții. Unsprezece dintre acestea sunt enunțuri-titlu, care introduc grupuri de acțiuni fără a constitui ele însele angajamente evaluabile separat (pozițiile 23, 31, 42, 49, 91, 144, 203, 209, 214, 218 și 222). Acestea nu au fost evaluate — de unde totalul de 325 de angajamente. Prin urmare, intervalele indicate în titlurile capitolelor reflectă numerotarea din programul electoral, nu numărul de poziții evaluate în capitolul respectiv.

Capitolul programului	Total	Realizat	În derulare	Sub ritm	Nerealizat	Neverificat
II. Economie și măsuri fiscale	51	2	17	23	9	0
III. Programul de Creștere Economică UE	10	0	0	10	0	0

Capitolul programului	Total	Realizat	În derulare	Sub ritm	Nerealizat	Neverificat
IV. Educație și cercetare	69	13	38	8	9	1
V. Infrastructură	22	1	11	6	4	0
VI. Diaspora	7	1	3	2	1	0
VII. Tineret	15	0	7	6	2	0
VIII. Sport	22	1	4	2	14	1
IX. Protecție socială	29	3	14	5	7	0
X. Sănătate	29	2	17	7	3	0
XI. Justiție	4	0	0	3	1	0
XII. Cultură	8	1	0	3	4	0
XIII. Agricultură	11	1	2	8	0	0
XIV. Mediu	11	1	8	1	0	1
XV. Reintegrarea țării	3	0	3	0	0	0
XVI. Energie	12	0	11	0	1	0
XVII. Politică externă	4	0	4	0	0	0
XVIII. Chișinău și dezvoltare urbană	10	0	7	1	1	1
XIX. Modernizarea serviciilor publice	8	0	7	1	0	0
TOTAL	325	26	153	86	56	4

7.1. Rezumatul evaluării angajamentelor PAS pe domenii

II. Economie și măsuri fiscale (acțiunile 1–55)

Din cele 51 de angajamente evaluate, două sunt realizate, 40 sunt în derulare (16 sub ritm și 7 mult sub ritm), iar nouă sunt nerealizate. Cele mai concrete rezultate privesc **finanțarea antreprenorilor**: în semestrul I 2026, ODA a transferat granturi de 91,4 milioane lei către 383 de întreprinderi, programul FACEM Impact a acordat credite pe termen lung de 45,5 milioane lei pentru 18 companii, iar schema de ajutor de stat regional a fost extinsă la 4 miliarde lei. Pe **piața de capital**, Bursa Internațională a Moldovei a fost autorizată la 24 august 2026, dar nu începuse tranzacționarea. Sunt realizate doar **majorarea pragului de înregistrare TVA** (la 1,7 milioane lei din martie 2026) și **indicarea țării de origine** la raft (din 10 august 2026, cu probleme la implementare).

Țintele cuantificate rămân departe: niciunul dintre cele 4 parcuri tehnologice promise nu a fost creat (s-au acordat trei titluri de parc industrial); cele patru investiții private noi anunțate (364 milioane euro) nu sunt în sectoarele vizate pentru companiile-ancoră; bugetul de promovare a țării a crescut de la 3,85 la 4,16 milioane lei, nu de cinci ori; pentru instruirea șomerilor sunt prevăzute circa 50 de milioane lei, nu 150; iar legea lanțurilor scurte de aprovizionare intră în vigoare abia în februarie 2027. Nerealizate sunt angajamentele de **predictibilitate fiscală** (modificări fiscale cel mult o dată la doi ani, calendar fiscal pe patru ani), declarațiile precompletate pentru IMM-uri, plata TVA la locul vânzării, rambursarea a până la 40% din creditele pentru investiții, programul „A Doua Oportunitate”, eticheta unică „Produs în Moldova”, debirocratizarea accesului în piețe și auditul național al sistemelor informaționale.

Concluzie: *În economie, primul an a extins instrumentele de finanțare existente, dar promisiunile de stabilitate fiscală nu au fost respectate, iar investițiile și veniturile cresc mult sub ritmul cerut de țintele pentru 2030 (salariul mediu real: +2,3%).*

III. Programul de Creștere Economică al UE (acțiunile 56–65)

Toate cele 10 angajamente sunt în derulare, dar nouă dintre ele mult sub ritm. Planul de Creștere, de **1,9 miliarde de euro pentru 2025–2027**, arată cea mai mare diferență dintre finanțarea mobilizată și rezultatul fizic. **Terminalul Intermodal Chișinău** nu a ajuns la construcție, iar **Complexul Logistic Multimodal Berești** este încă în pregătirea documentației. Pe calea ferată există un rezultat concret, segmentul Cantemir–Fălcu reconstruit și testat, dar el reprezintă doar o parte din obiectivul de reabilitare feroviară. La **centura Chișinăului** un sector este finalizat, celelalte sunt în pregătire. Cel mai avansat proiect este **linia de 400 kV Vulcănești–Chișinău**, finalizată și aflată în testare, fără exploatare comercială deplină. Auditul Curții de Conturi privind „**Satul European**” semnalează, pe lângă ritm, probleme de calitate a execuției.

Concluzie: *În cadrul Planului de Creștere, mobilizarea financiară este mult mai vizibilă decât transformarea ei în infrastructură finalizată și funcțională.*

IV. Educație și cercetare (acțiunile 66–135)

Din cele 69 de angajamente, 11 sunt realizate, unul aproape realizat și unul realizat parțial, 46 sunt în derulare (șase cu progres bun, opt sub ritm sau mult sub ritm), nouă sunt nerealizate și unul neverificabil. Realizările sunt în principal **măsuri punctuale pentru profesori și elevi**: alocația pentru materiale didactice extinsă la învățământul profesional tehnic, bursele majorate cu 50% la

specialitățile pedagogice deficitare, cursurile gratuite de competențe digitale, accesul anticipat la gradul didactic pentru profesorii cu certificat digital B2 sau certificat C1 de limba română, salarizarea majorată a evaluatorilor la examene, programul național anti-bullying, platforma națională de resurse digitale, centrele de resurse în grădinițe, noua formulă de finanțare a grădinițelor, noile cerințe pentru manuale, învățământul dual superior și grupele bilingve găgăuză–română din UTA Găgăuzia.

Nerealizate sunt tocmai angajamentele privind **statutul și veniturile cadrelor didactice**: salariul mediu și salariul de bază la nivelul mediei pe economie, plata cu ora la nivelul plății standard (inclusiv stimulentele pentru educația multilingvă), alimentația gratuită și facilitățile „Prima Casă” pentru profesori. Două restanțe necesitau doar un act administrativ: acordarea din oficiu a gradului didactic II deținătorilor de titluri științifice și accesul direct al școlilor la „Satul European”. Rămân mult sub ritm admiterea a 1.000 de studenți anual în învățământul dual și extinderea rețelei de Școli Model la 90 de instituții.

Concluzie: *Educația are cele mai multe angajamente realizate dintre toate domeniile, dar acestea sunt măsuri punctuale; promisiunile cu impact major asupra veniturilor profesorilor nu au fost îndeplinite.*

V. Infrastructură (acțiunile 136–158)

Din cele 22 de angajamente evaluate, unul este realizat formal, 17 sunt în derulare (șase mult sub ritm și patru cu progres bun) și patru sunt nerealizate; niciunul nu este realizat integral. Avansul cel mai consistent este pe **coridorul feroviar**: pentru segmentul Nord–Centru (Vălcineț–Bălți–Ungheni–Chișinău–Căinari) au fost mobilizate peste 53 de milioane de euro, dintre care un grant UE de 32 de milioane, iar pe Coridorul de Sud (Bender–Basarabeasca–Etulia–Giurgiulești) lucrările pe 233 km sunt în stadiu avansat de execuție, cu o investiție de peste 150 de milioane de euro din partea BERD și a UE. Au progresat și **linia electrificată Ungheni–Iași** (licitație „Design & Build” de peste 5,6 milioane de euro, termen de 24 de luni, sincronizată cu procedura SRCF Iași) și **sistemul de cântărire în mișcare** (regulament și concept tehnic aprobate, cinci locații-pilot selectate). Punctul feroviar de frontieră **Cantemir–Fălcui** a fost redeschis formal la 22 aprilie 2026, însă funcționarea efectivă nu este confirmată.

Drumurile rămân cel mai mare decalaj: din cei 3.000 km de drum național și regional promiși, în 2025 au fost reparați 206 km, dintre care doar 15,39 km capital, iar pentru 2026 sunt planificați circa 210 km de trasee regionale și opt poduri, cu un Fond rutier de circa 1,8 miliarde lei; peste 50% din trasee sunt în stare rea, potrivit ministrului de resort. **Autostrada** Iași–Ungheni–Chișinău–Odesa se află la stadiul licitației pentru studiul de fezabilitate al tronsonului Ungheni–Budești (circa 125 km), finanțat din Fondul rutier, fără ca finanțarea integrală să fie identificată. Dintre **cele patru poduri peste Prut**, construcția nu a început la niciunul dintre cele trei noi — la 22 august 2026 studiile de fezabilitate erau în avizare, pe contracte de proiectare semnate în februarie 2025 —, iar podul Ungheni–Ungheni era deja în construcție înainte de alegeri (55% executat în august 2026). La **apă și sanitație**, la ritmul din 2025 (+36 de localități pe an) conectarea celor circa 472 de localități rămase ar dura circa 13 ani, iar Programul Național 2026–2030, aprobat la 12 august 2026 cu circa 598 milioane lei, înlocuiește ținta „toate localitățile” cu ținte exprimate în procente din populație (95% acces la apă, 65% canalizare). Programul „**Satul European**” a continuat fără întrerupere, dar fără ediție nouă: se execută portofoliul aprobat înainte de alegeri, iar alocările pentru infrastructura locală ajung, după rectificarea din 2 septembrie 2026, la circa 1,28 miliarde lei — două treimi din ritmul anual necesar pentru cele 8 miliarde promise. Nerealizate sunt cele patru angajamente din zona

locuințelor și a salubrității: stimularea construcției a 25 mii de **locuințe** în inelul suburban al Chișinăului (6.250 pe an, într-un an în care întreaga țară a dat în exploatare 333.000 m², cel mai scăzut nivel din ultimele șapte decenii), identificarea de resurse pentru rețelele de electricitate, apă și canalizare din afara capitalei, **Strategia Națională pentru Locuințe** (fără nicio dovadă de elaborare sau consultare publică) și eliminarea **gunoștilor**, unde rămân circa 2.000 de gunoști neautorizate, iar programul de guvernare a transformat ținta din „peste 300” în „până la 300”.

Concluzie: *Infrastructura are progres real acolo unde finanțarea este externă și contractată — calea ferată, portul, dar drumurile, autostrada, podurile peste Prut, apa și locuirea avansează într-un ritm incompatibil cu țintele asumate pentru mandat.*

VI. Diaspora (acțiunile 159–165)

Din cele șapte angajamente, unul este realizat parțial, cinci sunt în derulare (două mult sub ritm) și unul nerealizat. Avansul cel mai clar ține de **acordurile bilaterale**: au fost semnate acorduri de securitate socială cu Canada, Ucraina și Slovacia, a intrat în vigoare acordul cu Irlanda privind permisele de conducere, iar negocierile continuă cu alte state. Pentru **investițiile diasporei** au apărut instrumente noi („Buy Diaspora”, componenta pentru migranți din CREȘTEM IMM), iar rețeaua de **consuli onorifici** s-a extins cu patru consulate, însă nu au fost asigurate nici eligibilitatea diasporei pentru toate mecanismele de sprijin, nici o rețea distinctă de consuli cu atribuții economice. Rămân mult sub ritm **centrele regionale de revenire**, care nu au fost create, și **granturile culturale**, al căror buget nu a fost triplat. **Repatrierea** este nerealizată: legea a relaxat doar limitele pentru autoturisme, nu și condițiile de acces, iar ținta de 1.000 de beneficiari anual rămâne departe de media de circa 137 pe an din regimul anterior.

Concluzie: *Rezultatele se concentrează în diplomație și în instrumente de finanțare de mică anvergură; angajamentele care vizează direct revenirea acasă nu au produs efectul promis.*

VII. Tineret (acțiunile 166–180)

Din 15 angajamente, 13 sunt în derulare (șase sub ritm sau mult sub ritm) și două sunt nerealizate. Rezultatele cele mai tangibile privesc **sprijinul financiar direct**: bursele au crescut cu cel puțin 40% din 1 septembrie 2026, indemnizațiile pentru tinerii profesori au fost majorate diferențiat, iar bugetul pentru tinerii antreprenori a crescut cu circa 31,5%. Niciuna dintre aceste creșteri nu atinge însă dublarea sau majorarea de 50% promisă. **Reforme instituționale** (recrutarea în serviciul public, învățământul dual, stagiile plătite) continuă mecanisme anterioare mandatului, iar la **Erasmus+** și **recunoașterea diplomelor din UE** demersurile sunt pregătitoare sau parțiale. Distanțele cele mai mari apar la **țintele cuantificate**: circa 260 de beneficiari lunar ai programului „+3.000” față de 15.000 promiși și granturi pentru organizațiile de tineret rămase la nivelul anului 2025. „**Prima Casă**” pentru tinerii profesori este nerealizat, iar programul general a fost închis pentru cereri noi din aprilie 2026.

Concluzie: *Tineretul are cele mai multe rezultate concrete din segmentul Diaspora–Tineret–Sport, dar aproape toate se opresc sub cifra asumată.*

VIII. Sport (acțiunile 181–202)

Din 22 de angajamente, 14 sunt nerealizate, unul neverificabil, șase în derulare (două sub ritm) și unul realizat parțial. Principalul rezultat este **cadrul strategic**: Programul „Sport 2030” și noul

Regulament al școlilor sportive, acesta din urmă fără formula de finanțare promisă. Mai multe angajamente nu se regăsesc nici în programul adoptat: baza olimpică de la Hirbovăț, „Investește în antrenor” și voucherul sportiv. **Finanțarea și infrastructura** au crescut punctual, dar fără o evidență consolidată care să arate apropierea de 1 miliard lei anual sau de 600 de milioane lei pentru infrastructură. Cel mai clar deficit privește **salarizarea**: antrenorii, directorii de școli sportive și medicii sportivi nu au beneficiat de majorări ținute, iar noua lege a salarizării a fost amânată pentru 2027. Componenta „**Sport pentru toți**” este practic neatinsă: ora zilnică de mișcare, granturile pentru cluburi, Erasmus+ Sport și voucherul sportiv sunt nerealizate.

Concluzie: *În sport, primul an a produs documente de politică, dar aproape niciun efect asupra salariilor, sportului de masă și investițiilor promise nominal.*

IX. Protecție socială (acțiunile 203–236)

Din cele 29 de angajamente evaluate, 19 sunt în derulare (cinci sub ritm), două sunt realizate parțial, unul realizat formal și șapte nerealizate. Salariul minim a crescut de la 5.500 la **6.300 lei** din 2026, iar salariul mediu prognozat este de **17.400 lei**, departe de țintele de 10.000 și 25.000 lei. **Pensiile** au fost indexate cu 6,84% din aprilie 2026, dar creșterea rămâne insuficientă față de inflație, de aceea angajamentul este considerat realizat doar formal. Rezultatele cele mai solide sunt la **acordurile de pensii** (acordul cu Italia aplicabil din septembrie 2025, acorduri noi cu Ucraina și Elveția, ratificarea celui cu Slovacia) și la **creșe**, unde bugetul programului a crescut de la 18 la 385 milioane lei pentru 2026–2027, cu ținta de peste 5.000 de locuri noi. Au mai fost adoptate eliminarea condiției căsătoriei pentru indemnizația de maternitate, platforma e-Zilier și un pachet de 14 hotărâri pentru reorganizarea serviciilor sociale, iar ținta de 25.000 de persoane angajate cu sprijin în 2026 corespunde ritmului necesar pentru 100.000 în patru ani.

Nerealizate sunt suplimentul la pensie pentru persoanele născute până în 1945, programele „Mobilitate pentru Demnitate” și „După 16”, programul pentru familiile cu trei și mai mulți copii, majorarea subvenției pentru persoanele cu dizabilități angajate în întreprinderi specializate, materialele educaționale pentru tinerii părinți și dublarea numărului de studenți de vârstă a treia.

Concluzie: *Protecția socială are progrese măsurabile la creșe, acorduri de pensii și ocupare, dar niciunul dintre programele noi promise pentru vârstnici, familii numeroase și persoane cu dizabilități nu a fost creat.*

X. Sănătate (acțiunile 237–265)

Din 29 de angajamente, două sunt realizate, 24 sunt în derulare (șapte mult sub ritm) și trei sunt nerealizate. Progrese reale există în **digitalizare** (Programul de digitalizare și inovare în sănătate 2025–2030, Dosarul Electronic de Sănătate, integrarea eRețetei și a registrelor, sistemul ERUSS pentru resursele umane) și în **screening și prevenție**: screeningul cervical s-a extins, cu testare HPV și notificare electronică, iar programele de sănătate mintală, vaccinare și combatere a rezistenței antimicrobiene continuă. Sunt realizate **reproducerea umană asistată** (FIV finanțată prin asigurarea obligatorie, cu servicii noi contractate de CNAM în 2026) și **biobanca**. Rămân mult sub ritm spitalele regionale de la Bălți și Cahul, **reabilitarea medicală** (mai multe spitale raionale sunt încă în faza de proiectare), **serviciile stomatologice** compensate pentru pensionari și persoanele cu dizabilități și **salarizarea personalului medical**, a cărei reformă a fost amânată la 1

ianuarie 2027. Nerealizate sunt legea telemedicinei, legea calității actului medical și Spitalul Universitar.

Concluzie: *În sănătate există reforme în construcție și câteva rezultate concrete, dar promisiunile cele mai sensibile pentru cetățeni (veniturile medicilor, stomatologia compensată și reabilitarea) au rămas în urmă.*

XI. Justiție (acțiunile 266–269)

Niciunul dintre cele patru angajamente nu este realizat: trei sunt în derulare, toate mult sub ritm, iar unul este nerealizat. **Vettingul** este singurul exercițiu cu rezultate cuantificabile: din 204 de subiecți notificați, 114 au ieșit din sistem — 44 nepromovați și 70 prin demisie sau retragere —, iar doar 70 au fost confirmați, adică 34% din cei notificați; 16 cazuri rămâneau pendinte, dintre care 13 la completele anticorupție ale Judecătoriei Chișinău, unde nicio evaluare nu era finalizată la 21 august 2026. **Vettingul procurorilor** este restanța majoră: din 131 de subiecți, 30 au promovat, 4 nu au promovat și 85 figurează fără niciun rezultat, iar la PCCOCS 63 din 64 de procurori nu au fost evaluați — 98,4% din corpul vizat, la aproape trei ani de la lansarea exercițiului și exact în instituția căreia legea din 11 iunie 2026 i-a restrâns competențele.

Judecarea dosarelor de corupție: arhitectura judiciară anticorupție fusese creată înainte de perioada de referință (lege votată în lectura a doua la 3 iulie 2025), iar operaționalizarea ei este întârziată — după patru concursuri succesive niciun judecător nu a fost numit la Curtea de Apel Centru, iar cele 15 funcții de la Colegiul anticorupție au fost rescoase la concurs de două ori în trei luni; singura modificare legislativă nouă din perioadă, redistribuirea competențelor CNA–PA–PCCOCS, a fost adoptată împotriva poziției exprese a Procuraturii Anticorupție, care a avertizat că va avea „un efect invers decât scopul urmărit”. La **recuperarea bunurilor infracționale**, „reformarea din temelie” s-a redus la transpunerea unei directive europene inițiate înainte de campanie: confiscarea civilă a rămas la stadiul de concept, componenta instituțională a dispărut la trecerea în programul de guvernare, iar statul raportează sechestre în locul recuperărilor — 192 milioane lei sechestrate față de 11 milioane efectiv recuperate în 2025. **Reforma accederii în profesia de judecător și procuror** și oferta de instruire a INJ se aflau, la zece luni de la investire, la stadiul de grup de lucru constituit (23 iulie 2026), iar singura modificare legislativă adoptată nu reformează accesul, ci coboară pragul de ieșire de la INJ.

Concluzie: *Justiția are un singur rezultat măsurabil — vettingul judecătorilor, aproape încheiat, în timp ce vettingul procurorilor, judecarea dosarelor de corupție și recuperarea bunurilor infracționale rămân, la un an, fie blocate, fie reduse la măsuri de formă.*

XII. Cultură (acțiunile 270–277)

Din opt angajamente, unul este realizat, trei sunt în derulare (două sub ritm și unul mult sub ritm) și patru nerealizate. Realizată este **diplomația culturală**: Republica Moldova a participat pentru prima dată cu pavilion național la Bienala de la Veneția, a fost prezentă la Târgul de Carte de la Leipzig cu patru autori traduși în germană, a aderat la programul „Europa Creativă” și a lansat concursul pentru titlul de Capitală Europeană a Culturii 2033. **Voucherul cultural** a fost extins la tinerii de la 16 ani, dar nu și la vârstnici. Pentru **patrimoniul**, fondul special exista din 2024, iar restaurările din perioadă (patru monumente) au fost finanțate de UE; „Programul pentru carte 2024–2030” nu există ca document distinct. Bugetul Ministerului Culturii a depășit pentru prima dată un miliard de lei, dar nu

au fost realizate finanțarea suplimentară a **teatrelor de copii**, programele naționale de **educație artistică** (bugetul programului „Acces la Cultură” a scăzut de la 50 la 15 milioane lei), construcția **Filarmonicii** (fără soluție, amplasament sau finanțare) și noul bloc de studii al **AMTAP**.

Concluzie: *Cultura a câștigat vizibilitate internațională și un buget record, dar niciuna dintre investițiile nominale promise nu a fost demarată.*

XIII. Agricultură (acțiunile 278–288)

Din 11 angajamente, unul este realizat, iar zece sunt în derulare, dintre care cinci mult sub ritm și trei sub ritm. Singurul angajament realizat este **indicarea țării de origine** la produsele alimentare din supermarketuri. Din **fondul de subvenționare** pentru 2026, de circa 2,33 miliarde lei, până la 30 iunie au fost plătite 1,36 miliarde, preponderent pentru cereri din 2023–2025, iar la mijlocul lunii iulie rămâneau obligații de circa 1,9 miliarde lei pentru dosarele din 2025. Primul apel din noul **Program Strategic al Politicii Agricole** a fost anunțat abia la 11 septembrie 2026, fără proiecte selectate sau plăți la data evaluării. **Pragul de 30%** pentru tehnologizare și procesare nu poate fi verificat, în lipsa unei linii bugetare distincte. **Exporturile către UE** au crescut cu 12,7% în semestrul I 2026, iar carnea de pasăre a fost autorizată pentru export, dar nu există date separate despre produsele finite sau mărcile moldovenești pe rafturile europene. Proiectele de **irigare** aprobate acoperă circa 4.900 ha (9,8% din ținta de 50.000 ha), iar reforma sistemului antigrindină nu a fost inițiată.

Concluzie: *În agricultură, primul an a creat cadrul și a mobilizat resurse, dar fondurile au acoperit mai ales obligațiile anterioare, iar transformarea structurală promisă a agriculturii nu poate fi încă demonstrată.*

XIV. Mediu (acțiunile 289–299)

Din 11 angajamente, unul este realizat, nouă sunt în derulare (unul cu progres bun, unul sub ritm) și unul neverificabil. Toate cele șase angajamente din **sectorul silvic** reproduc componentele Programului de Dezvoltare a Pădurilor (2023–2028), finanțat printr-un împrumut BEI de 200 de milioane euro ratificat înainte de alegeri. În perioadă, Moldsilva a lansat licitația de 94,9 milioane lei pentru **tehnica forestieră** nouă, iar pentru cele trei **pepiniere industriale** și **centrul seminologic** se contractează studiul de fezabilitate. Finanțarea celor 30 de **depozite de lemne** este asigurată, dar depozitele nu sunt construite. **Împădurirea** merge sub ritm: ținta pentru 2026 este de 7.200 ha, față de circa 15.000 ha anual necesare pentru 60.000 ha. La **deșeuri**, niciuna dintre cele trei zone care trebuiau finalizate nu este gata (pentru zona 5 contractele au fost semnate abia în august 2026, cu termen în 2028), iar în zonele 2, 4 și 7 lucrările nu au început. Recultivarea celor **peste 300 de gunoiști** nu poate fi verificată: campania din 2026 a salubritat 1.103 terenuri, ceea ce nu echivalează cu recultivarea și împădurirea promise.

Concluzie: *Mediul avansează prin proiecte finanțate extern și contractate înainte de mandat; rezultatele fizice (păduri plantate, infrastructura de deșeuri, depozite) sunt încă departe de țintele asumate.*

XV. Reintegrarea țării (acțiunile 300–302)

Toate cele trei angajamente sunt în derulare, două cu progres bun. Guvernarea a menținut un proces instituțional activ: în 2026 au fost aprobate și finanțate **30 de proiecte în localitățile din Zona de**

Securitate, iar dialogul a continuat pe platforma parlamentară și în formatul OSCE. Rezultatul este o **reintegrare administrativă și economică graduală**; statutul regiunii transnistrene nu a fost soluționat, însă pentru aceasta nu exista un termen realist în primul an.

Concluzie: *Pentru reintegrare există proiecte, finanțare și dialog, dar rezultatul strategic, reintegrarea efectivă a țării, rămâne de realizat.*

XVI. Energie (acțiunile 303–314)

Din 12 angajamente, 11 sunt în derulare, iar unul este nerealizat: stabilizarea prețurilor la gaze naturale și energie electrică prin contracte pe termen lung. Cel mai clar progres privește **regenerabilele și piața**: capacitatea instalată din surse regenerabile a depășit 1.039 MW în martie 2026, bursa de energie funcționează din decembrie 2025, iar stocurile de securitate de gaze au fost majorate la 56,3 milioane m³. La **interconexiuni**, linia Vulcănești–Chișinău a intrat în teste, contractul pentru linia Bălți–Suceava a fost semnat la 26 iunie 2026, iar Strășeni–Gutinaș nu a fost inițiată. Stocarea în baterii a trecut la licitații și obligații contractuale, fără capacități încă operaționale. **Centralele noi** nu au fost date în exploatare: cele 55 MW sunt în achiziție, iar centrala de 250 MW este în faza de pregătire tehnică. La **eficiența energetică**, programul promis pentru termoizolare fusese lansat deja în 2024, iar ritmul este redus: până în iunie 2026 erau semnate patru contracte pentru blocuri și finalizate 42 de locuințe rurale, față de ținta de peste 8.500 de locuințe; „Casa Verde” a fost accelerat, EcoVoucher a încetinit. Sistemul de comparare a ofertelor furnizorilor era abia în consultare publică.

Concluzie: *Energia are progres real pe piață, regenerabile și interconectare, dar centralele noi și eficiența energetică rămân la etapa de proiect sau avansează într-un ritm incompatibil cu țintele.*

XVII. Politică externă (acțiunile 315–318)

Toate cele patru angajamente sunt în derulare. Principalul rezultat este avansarea **aderării la UE**: după finalizarea screeningului bilateral în 2025, la **15 iunie 2026** Republica Moldova a deschis clusterul „Fundamentele”, iar în iulie clusterul 6, „Relații externe”. Au continuat consolidarea parteneriatelor bilaterale, participarea în formate multilaterale și activitatea diplomatică pentru diaspora. Deschiderea negocierilor nu înseamnă însă îndeplinirea criteriilor: pentru clusterul „Fundamentele”, justiția, combaterea corupției și aplicarea efectivă a legislației europene rămân condiții esențiale.

Concluzie: *Politica externă are un rezultat strategic clar, trecerea la negocierile de aderare, dar performanța trebuie măsurată prin calitatea reformelor, nu prin numărul de clustere deschise.*

XVIII. Chișinău și dezvoltare urbană (acțiunile 319–328)

Din 10 angajamente, opt sunt în derulare (unul sub ritm), unul este nerealizat și unul neverificabil. Cel mai mare avans ține de **portofoliile aprobate**: programul „Curtea Europeană” a primit finanțare pentru încă 380 de proiecte (peste 1,7 miliarde lei), peste ținta de 250 de curți, dar până în august 2026 fuseseră recepționate doar circa 15. **HighTech Park Stăuceni** a primit titlul de parc industrial și are masterplan, însă investițiile fizice sunt planificate pentru etape ulterioare, iar parcurile specializate (industrie alimentară, biomedicină, electronică) nu au fost lansate. **Centura Chișinăului** este în faza studiilor de fezabilitate, cu lucrări estimate din 2027. Proiectul de **termoficare** (2.510 puncte termice, 57 de blocuri termoizolate) reproduce indicatorii unui proiect lansat înainte de alegeri

și nu are încă rezultate fizice. Investițiile în **școli-model, grădinițe și cămine** au început, dar sunt mult sub țintele de peste 1 miliard lei pentru 25 de școli și de 600 de milioane lei pentru 15 cămine; pragul de 100 de milioane lei pentru grădinițe este atins mai ales prin finanțare externă contractată de primărie. Nu a fost identificată nicio achiziție guvernamentală pentru cele **100 de unități de transport**, iar programul comun Guvern–APL pentru **controlul populației canine** nu există.

Concluzie: Pentru Chișinău s-au aprobat proiecte și finanțări, dar rezultatele fizice sunt puține, iar o parte din realizări aparțin municipalității sau unor proiecte anterioare mandatului.

XIX. Modernizarea serviciilor publice (acțiunile 329–336)

Din opt angajamente, șapte sunt în derulare și unul mult sub ritm. **Digitalizarea** avansează: 445 din 636 de servicii publice (circa 70%) erau digitalizate în august 2026, portalul EVO a fost lansat în ianuarie 2026, iar EVO 2.0 a adăugat portofelul de identitate digitală. Țintele rămân însă departe: circa 85 de mii de utilizatori autentificați ai EVO față de 1 milion promis, iar deținerea semnăturii electronice de către 1,5 milioane de cetățeni nu este demonstrată. **Prețurile serviciilor digitale** au scăzut doar pe segmente (circa 10% la unele servicii de stare civilă), în timp ce pașaportul și permisul de conducere s-au scumpit. **Amalgamarea** s-a accelerat: stimulentele au fost triplat la 3.000 lei per locuitor, iar 561 de primării aveau decizii finale de amalgamare, deși procesul a fost însoțit de semnale privind presiuni și consultări insuficiente. **Recrutarea** cu etapă scrisă centralizată este încă în fază-pilot, autoritatea pentru proiecte mari de infrastructură („Moldova-Proiect”) fusese creată în 2024, iar majorarea fondului de cofinanțare pentru proiectele locale nu poate fi demonstrată.

Concluzie: Modernizarea serviciilor publice avansează constant, dar țintele numerice (100% digitalizare, 1,5 milioane de semnături electronice, 1 milion de utilizatori EVO) nu sunt încă atinse.

8. Bilanțul cifric

8.1. Distribuția pe grade de realizare

Gradul de realizare	Număr	Pondere
Realizat	18	5,5%
Aproape realizat	1	0,3%
Realizat parțial	5	1,5%
Realizat formal	2	0,6%
În derulare — progres bun	13	4,0%
În derulare	140	43,1%

Gradul de realizare	Număr	Pondere
În derulare — sub ritm	39	12,0%
În derulare — mult sub ritm	47	14,5%
Nerealizat	56	17,2%
Necesită verificare	3	0,9%
Neverificabil	1	0,3%
TOTAL	325	100%

Patru cifre rezumă anul. **18 angajamente sectoriale din 325 — 5,5% — sunt realizate integral.** Adăugând realizările parțiale, pe cele formale și poziția aproape realizată, se ajunge la 26 de poziții, adică 8,0%. **56 de angajamente — 17,2% — nu au niciun început de execuție. 86 de angajamente — 26,5% — au început, dar avansează sub ritmul necesar pentru a atinge ținta,** dintre care 47 mult sub ritm. Restul, 153 de poziții (47,1%), sunt în derulare fără un decalaj demonstrabil, iar patru nu pot fi clasificate din surse publice.

Precizarea este obligatorie: „în derulare” nu înseamnă „nerealizat”, iar ponderea mare a acestei categorii după un an dintr-un mandat de patru este normală și așteptată. **Semnalul de alarmă nu este cifra de 47,1%, ci raportul dintre ea și cele două cifre vecine: pentru fiecare angajament realizat integral există peste trei angajamente fără niciun început de execuție și aproape cinci care avansează mai încet decât ar trebui.**

8.2. Ce prezice realizarea: forma angajamentului

Am încrucișat gradul de realizare cu tipul de angajament, clasificat mecanic după forma enunțului. Rezultatul este cea mai utilă constatare statistică a acestui raport.

Tipul de angajament	Total	Realizat*	În derulare	Sub ritm	Nerealizat	Neverificat
Cuantificat sau cu termen	114	6	50	40	14	4
Normativ	11	2	4	2	3	0
De intenție	51	3	27	13	8	0
De proces	149	15	72	31	31	0
TOTAL	325	26	153	86	56	4

* Realizat integral, parțial sau formal.

Angajamentele **normative** — cele care se execută prin adoptarea unui act — au cea mai mare rată de realizare integrală raportată la numărul lor: 2 din 11. Angajamentele **cuantificate sau cu termen** sunt cele mai vulnerabile la decalajul de ritm: 40 din 114, adică peste o treime, avansează sub ritmul necesar — tocmai pentru că au o cifră față de care ritmul poate fi măsurat. Angajamentele **de proces** produc cel mai mare număr absolut de poziții nerealizate — 31 —, dar și cel mai mare număr de poziții realizate, 15, ceea ce confirmă că această categorie este eterogenă. Iar angajamentele **de intenție** se concentrează în zona din care nu se poate ieși: peste jumătate dintre ele — 27 din 51 — figurează ca „în derulare”, fără un decalaj demonstrabil, pentru că un verb care nu angajează un rezultat nu poate genera un decalaj măsurabil. Este cea mai mare pondere din tabel.

De aici rezultă o regulă pe care am verificat-o poziție cu poziție și pe care o formulăm ca instrument de lectură pentru anul al doilea: **un angajament se realizează atunci când continuă un proces administrativ deja instituționalizat și se execută printr-un act pe care autoritatea îl poate emite singură. Un angajament nu se realizează atunci când presupune o decizie politică nouă, o normă nouă sau bani noi.** Preluarea în programul de guvernare este o condiție necesară, dar nu suficientă: reforma accederii în profesia de judecător a fost preluată aproape literal și tot nu a avansat.

8.3. Cele mai importante rateuri

Nu toate angajamentele neonorate cântăresc la fel. Le-am selectat pe cele zece care ni se par cele mai grave — după criteriul consecinței pentru cetățean, nu după notorietatea temei — și am indicat, pentru fiecare, ce anume lipsește.

1. Salariile din educație, cercetare și sănătate — angajamentul central neonorat al anului

Programul promitea ca salariul mediu din educație și cercetare să fie „cel puțin la nivelul salariului mediu pe economie”. În trimestrul II 2026, salariul mediu brut pe economie era de 16.895,7 lei, iar cel din învățământ de 13.810,5 lei — un decalaj de aproximativ 18%. Alături de acest angajament au rămas nerealizate: salariul de bază cel puțin egal cu media pe economie pentru cercetători și cadre didactice, majorarea plății cu ora la nivelul plății standard, alimentația gratuită pentru cadrele didactice și facilitățile „Prima Casă” pentru tineri profesori și cercetători. Ultima merită o mențiune separată: nu doar că facilitatea suplimentară nu a fost creată, dar programul în care ea trebuia să se înscrie s-a restrâns de la 1 aprilie 2026. Este singurul caz din acest grup în care evoluția a fost în sens contrar angajamentului.

Salariile lucrătorilor medicali — majorarea promisă a fost împinsă în 2027. Angajamentul era explicit: majorarea continuă a salariilor lucrătorilor medicali. În primul an al mandatului, însă, nu a intrat în vigoare o majorare salarială structurală adoptată de actuala guvernare. Reforma salarizării, anunțată inițial pentru 1 septembrie 2026, a fost amânată pentru 1 ianuarie 2027, iar Guvernul a recunoscut că termenul inițial nu mai poate fi respectat.

2. Pensiile — creștere constantă, dar sub inflație

Angajamentul „pensiile minime și medii să crească constant” este, formal, îndeplinit: indexările au avut loc. L-am încadrat totuși ca **realizat formal**, pentru că evaluarea unei creșteri de venit fără raportare la inflație nu are conținut. Creșterea a fost insuficientă în raport cu inflația oficială — 5,81% în perioada de referință, cu rata de bază urcată de la 5,0% la 6,50% la 7 mai 2026 — și cu atât mai mult în raport cu creșterea prețurilor resimțită la coșul zilnic. Angajamentul privind suplimentul de pensie pentru persoanele născute până în 1945, destinat corectării unei inechități istorice, nu a produs niciun proiect de act normativ. Efectul cumulat al acestor două poziții, împreună cu cele salariale din educație este: venituri reale în creștere marginală, într-un an de inflație.

3. Justiția — arhitectura există, rezultatul nu

Dintre cele patru angajamente din capitolul Justiție, niciunul nu este realizat. Vettingul a produs anumite rezultate, unele fiind puternic contestate de mediul de experți, suspiciunile fiind alimentate și prin decizii discutabile ale guvernării, cum ar fi modificarea legii (legea numită generic VonHebel) cu încălcarea tuturor procedurilor de transparență și pentru favorizarea unei persoane anumite. În același timp vettingul procurorilor derulează lent, mult sub ritmul necesar, iar deciziile comisiei de evaluare privind respingerea unor candidați sunt răsturnate de CSP (la moment 7 din 12). Reforma accederii în profesia de judecător și procuror, cerută explicit de Comisia Europeană și preluată aproape literal în programul de guvernare, nu a avansat deloc până în acest moment.

4. Meritocrația și angajările în funcțiile publice

Angajamentul exact din program sună în felul următor: ”vom încuraja implementarea standardelor meritocratice de angajare și promovare în autoritățile centrale și instituțiile publice. Centralizarea etapei scrise de concurs pentru toate autoritățile centrale, astfel încât serviciul public să devină mai accesibil”. Dacă la nivel tehnic, Cancelaria de stat a desfășurat anumite activități pregătitoare lansării unui nou tip de recrutate pentru instituțiile publice, acestea au fost contrazise, de practica angajărilor netransparente, în baza legăturilor de rudenie sau afilierii de partid, care au fost prezentate în spațiul public în ultima perioadă.

5. Cele 1,9 miliarde de euro ale Planului de Creștere — finanțări mobilizate, infrastructură încă în urmă

Nouă din zece acțiuni ale capitolului avansează mult sub ritmul necesar. Terminalul Intermodal Chișinău nu a ajuns încă la etapa construcției, iar Complexul Logistic Multimodal Berești se află în faze de pregătire și achiziții pentru proiectarea infrastructurii. Pe calea ferată, proiectul Căinari–Fâlcu are ca obiectiv reabilitarea a circa 100 km până în 2027 și a înregistrat un prim rezultat concret, dar este încă departe de obiectivul integral. Șoseaua de centură a capitalei avansează, de asemenea, pe componente, cu un sector deja finalizat și alte sectoare aflate în pregătire tehnică și financiară.

Este capitolul în care diferența dintre finanțarea mobilizată, anunțurile publice și infrastructura efectiv livrată este deosebit de vizibilă. Iar problemele nu țin doar de ritm: auditul Curții de Conturi a identificat deficiențe în implementarea programului „Satul European”, ceea ce ridică și problema calității și conformității execuției.

În infrastructură, finanțarea și contractul sunt doar începutul. Rezultatul se măsoară în kilometri construiți, obiective finalizate și infrastructură pusă efectiv în funcțiune.

6. Drumurile — 7% pe an dintr-o țintă de cinci ani

Ținta de 3.000 km până în 2029 cere aproximativ 600 km pe an. În 2025 au fost reparați 206 km, dintre care doar 15,39 km reparație capitală; pentru 2026 erau planificați circa 210 km de trasee regionale. Ministrul de resort a declarat că peste 50% din trasee se află într-o stare rea. La aceasta se adaugă cele 200 km de drumuri locale promise pentru primele 100 de zile, pentru care nu există date publice consolidate — nu putem spune că nu au fost făcute, dar nici cetățeanul nu poate spune că au fost.

7. „Apă pentru toți” — un angajament cu orizont de treisprezece ani

La 69,1% din localități conectate, aproximativ 472 de localități din circa 1.527 rămân în afara rețelelor publice de apă. Ritmul din 2025 a fost de +36 de localități pe an. La acest ritm, conectarea tuturor localităților ar necesita aproximativ treisprezece ani. Angajamentul nu conține termen, ceea ce îl face imposibil de contrazis formal — dar aritmetica îl plasează cu mult în afara mandatului pentru care a fost asumat.

8. Locuințele — niciun instrument, nicio strategie

Trei angajamente distincte, toate nerealizate. Stimularea construcției a cel puțin 25 de mii de locuințe în jurul aglomerației Chișinău ar fi cerut ca inelul suburban să construiască singur, anual, mai mult decât a construit întreaga țară în 2025 — an în care volumul locuințelor date în exploatare a atins cel mai scăzut nivel din ultimii ani. Finanțarea suplimentară a rețelelor de electricitate, apă și canalizare în afara Chișinăului nu are niciun program dedicat. Iar Strategia Națională pentru Locuințe, care trebuia să dea coerență celorlalte două, nu are nicio dovadă de elaborare, consultare publică sau aprobare. Într-o țară cu emigrație ridicată, absența unei politici de locuire nu este o omisiune tehnică.

9. Sportul — jumătate de capitol fără execuție

Paisprezece din douăzeci și două de angajamente nerealizate, unul neverificabil, niciunul realizat integral. Baza sportivă olimpică de la Hîrbovăț și renovarea Manejului de Atletică Ușoară nu figurează în Programul de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru 2026–2028. Programul „Investește în antrenor” nu apare în niciun act normativ sau document de politici. Pilotul „Voucher Sportiv”, prezent în programul de guvernare, nu a fost lansat. Clasa de salarizare a antrenorilor nu a fost majorată, pentru că vehiculul — noua lege a salarizării — a fost amânat cu patru luni. Cele 10 milioane de lei din Erasmus+Sport nu puteau fi atrase: Republica Moldova nu era stat asociat la program la 28 septembrie 2026.

10. Cultura — buget în creștere, obiecte neîncepute

Bugetul Ministerului Culturii a crescut de la 743 de milioane la peste un miliard de lei. Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” rămâne, la șase ani de la incendiu, fără soluție finală, amplasament confirmat sau finanțare semnată. Blocul nou de studii al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice nu are proiect, studiu de fezabilitate, teren sau alocare bugetară. Finanțarea suplimentară a teatrelor de copii nu poate fi identificată ca linie distinctă. Programele naționale de educație artistică nu figurează în documentele strategice adoptate în perioada monitorizată. Creșterea anvelopei bugetare a unui sector nu echivalează cu realizarea angajamentelor asumate în acel sector — este una dintre distincțiile pe care acest raport le aplică sistematic.

11. Sănătate: reabilitarea medicală — proiectul există, dar spitalele încă așteaptă infrastructura

Angajamentul prevedea dezvoltarea serviciilor de reabilitare prin reconstrucția și dotarea cu echipamente și instruirea personalului în toate spitalele raionale. Proiectul finanțat de Banca Mondială este activ, are peste 51 de milioane de dolari și include exact aceste componente: infrastructură, echipamente și echipe multidisciplinare. Problema este ritmul materializării: în 2026 Ministerul încă lansează achiziții pentru proiectarea, estimarea costurilor și supravegherea lucrărilor în spitale precum Hîncești, Căușeni, Călărași, Leova, Strășeni, Bălți, Edineț, Rezina, Șoldănești și Telenești.

Nu este un angajament nerealizat — proiectul este în implementare — dar pentru un obiectiv care vizează toate spitalele raionale, după primul an rezultatul fizic este încă mult în urma obiectivului final.

Angajamentele care nu costau nimic

Cea mai greu de explicat categorie. Acordarea din oficiu a gradului didactic doi cadrelor didactice cu titluri științifice se realiza printr-un ordin de ministru, fără cost bugetar și fără vot parlamentar — iar regulamentul relevant a fost modificat substanțial în aceeași perioadă, fără ca această prevedere să fie introdusă. Deschiderea accesului direct al școlilor la programul „Satul European” cerea o modificare a ghidului aplicantului, care a rămas neschimbat: solicitanți eligibili sunt în continuare exclusiv autoritățile publice locale de nivelul I. Declarațiile fiscale precompletate pentru IMM-uri nu au fost lansate, deși precompletarea funcționează pentru persoane fizice din februarie 2021. În aceste cazuri autoritățile nu au prezentat public existența unor obstacole bugetare sau legislative. În lipsa unor asemenea explicații, neîndeplinirea angajamentului indică o problemă de prioritate și decizie administrativă.

8.4. Realizările care contează

1. Deschiderea primelor clustere de negocieri cu Uniunea Europeană

La 15 iunie 2026, Republica Moldova a deschis primele clustere de negocieri cu UE — „Fundamentele” și „Relațiile externe”, care include justiția și drepturile fundamentale, justiția și securitatea, achizițiile publice, statistica și controlul financiar, și evident, relațiile externe. Momentul a venit după finalizarea screeningului bilateral și adoptarea foilor de parcurs pentru domeniile fundamentale.

Este una dintre cele mai importante realizări ale perioadei, pentru că procesul de aderare a trecut de la etapa pregătitoare la negocierea propriu-zisă a unor domenii esențiale pentru funcționarea statului. Mai mult, UE precizează că Clusterul „Fundamentele” este primul deschis și ultimul care va fi închis, iar progresul în acest cluster va determina ritmul general al negocierilor.

Dar deschiderea negocierilor nu înseamnă îndeplinirea criteriilor de aderare. UE a stabilit deja criterii de referință intermediare și condiții pentru închiderea provizorie a capitolelor, iar monitorizarea alinierii legislației și a implementării acquis-ului european va continua pe tot parcursul negocierilor.

De aceea, adevărata miză începe abia acum: nu doar cât de repede sunt deschise clusterelor, ci cât de bine este negociată și, mai ales, implementată alinierea legislației naționale la acquis-ul

european. Aici contează atât calitatea actelor normative adoptate, cât și transparența procesului și capacitatea instituțiilor de a aplica efectiv noile reguli.

Deschiderea Clusterului 1 este, fără îndoială, un rezultat major. Dar deschiderea negocierilor este începutul testului, nu finalul lui.

2. Educația — un set de rezultate concrete și verificabile

Douăsprezece angajamente realizate integral și șase cu progres bun, dintre care: majorarea cu 50% a burselor pentru studenții din domeniul STEAM și de la științe ale educației, aplicată din 1 septembrie 2026; programul național de prevenire a bullyingului, aprobat prin Ordinul MEC nr. 688 din 27 martie 2026 și lansat în 43 de școli; platforma eduresurse.md, cu manuale digitale interactive gratuite, lansată în februarie 2026; noua formulă de finanțare a instituțiilor de educație timpurie, aprobată la 1 octombrie 2025 și aplicată național din 2026; schimbarea ponderilor la selecția manualelor — calitate 90%, prețul 10%; certificarea evaluatorilor naționali, cu peste 950 de profesori formați, și majorarea remunerării lor cu 40% la gimnaziu și 30% la bacalaureat; posibilitatea cadrelor didactice alolingve cu certificat C1 de a solicita gradul didactic înainte de termen; grupele preșcolare bilingve, în găgăuză și română, în cele trei centre raionale din UTA Găgăuzia.

3. Pragul de înregistrare ca plătitor de TVA — angajament depășit

Plafonul a fost majorat de la 1,2 la 1,5 milioane de lei din 1 ianuarie 2026 și, prin votul din 19 februarie 2026, la 1,7 milioane de lei din 1 martie 2026. Majorarea suplimentară la 3,2 milioane, propusă în Parlament, a fost respinsă ca incompatibilă cu Directiva 2006/112/CE — un exemplu de limită externă respectată, care merită consemnat ca atare.

4. Deducerea cheltuielilor de studii și perfecționare profesională

Din 1 ianuarie 2026 se aplică deducerea de până la 20.000 de lei anual pentru cheltuieli de studii, cumulativ pentru toate tipurile și pentru toți beneficiarii, inclusiv pentru studiile copiilor (Legea nr. 318/2025). Anterior era deductibilă doar componenta pentru copii, plafonată la salariul mediu lunar. Angajamentul a fost nu doar îndeplinit, ci extins față de formularea inițială.

5. Acordurile bilaterale de pensii

Componenta cu cel mai consistent progres din capitolul protecție socială. Acordul cu Italia a devenit aplicabil de la 1 septembrie 2025; au fost semnate acorduri cu Ucraina și cu Confederația Elvețiană; Guvernul a aprobat ratificarea acordului cu Republica Slovacă; CNAS negociază cu încă cinci state. Pentru cetățenii care au lucrat în aceste țări, efectul este direct și cuantificabil.

6. Interconectarea electrică de 400 kV cu România

Linia Vulcănești–Chișinău, cu o lungime de aproximativ 157 km, a fost finalizată constructiv în noiembrie 2025, iar în 2026 au fost finalizate și lucrările la Stația Electrică Vulcănești. Linia propriu-zisă a fost testată și energizată până la Stația Chișinău, însă întregul proiect nu era încă dat în exploatare comercială la data evaluării, fiind necesare finalizarea testelor și remedierea unor defecțiuni la Stația Chișinău. Este unul dintre puținele proiecte ale Planului de Creștere care a ajuns la stadiul unei infrastructuri fizic construite și testate, cu o consecință directă asupra securității energetice: odată pusă integral în funcțiune, va permite transportul energiei din România și de pe piața europeană fără tranzitarea nodului energetic de la MGRES.

7. Curțile din Chișinău

La 26 noiembrie 2025, la 25 de zile de la învestirea Guvernului, au fost incluse încă 380 de curți în programul unic de investiții pentru 2025–2027, aducând programul „Curtea Europeană” la 469 de curți și o valoare de peste 1,7 miliarde de lei din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Angajamentul de 100 de zile prevedea 100 de curți. Provocarea următoarei perioade va fi implementarea efectivă a acestor proiecte.

8. Indemnizația de maternitate, decuplată de statutul matrimonial

Guvernul a eliminat condiționarea indemnizației de maternitate de starea civilă a părinților, invocând explicit echitatea, iar perioadele de concediu de maternitate și de paternitate sunt recunoscute la calculul pensiei. Este o corecție de echitate cu cost administrativ redus și efect imediat asupra unei categorii precise.

9. Diplomația culturală

În perioada monitorizată, Republica Moldova a participat pentru prima dată în istorie cu pavilion național la Bienala de Artă de la Veneția, a fost prezentă la Târgul de Carte de la Leipzig cu patru autori traduși în germană din bani publici, a aderat la programul „Europa Creativă” și a participat la târgul internațional VOLTA Basel. Singura realizare integrală din capitolul Cultură — și una obținută cu resurse modeste.

8.5. Cum citim, împreună, aceste două liste

Puse una lângă alta, cele două liste descriu un tipar, nu un accident. **Realizările se concentrează acolo unde administrația putea decide singură, rapid și fără cost major** — un ordin de ministru, o hotărâre de Guvern, o modificare a Codului fiscal, o participare internațională. **Eșecurile se concentrează acolo unde era nevoie de o linie bugetară nouă, de o construcție fizică sau de o decizie politică pe care nimeni nu a luat-o** — salarii, spitale, locuințe, infrastructură sportivă și culturală, operaționalizarea justiției anticorupție.

Această distribuție are o consecință directă asupra modului în care trebuie citit al doilea an. Angajamentele „ușoare” au fost, în bună parte, consumate în primul an. Ce rămâne pentru următorii trei este majoritar din categoria care nu s-a mișcat deloc în primul.

O ultimă precizare, valabilă pentru întreaga parte a doua. Cifrele de mai sus măsoară execuția angajamentelor, nu starea țării. Ele nu explică singure indicatorii sociali și economici prezentați în secțiunile 10 și 11 și nu trebuie citite ca o explicație causală a acestora. Relația dintre cele două este reală, dar mai complicată decât o poate exprima un tabel — iar raportul nu afirmă mai mult decât poate demonstra.

PARTEA III. CE S-A ÎNTÂMPLAT FĂRĂ SĂ FIE PROMIS

9. Măsuri fără mandat electoral

Un program electoral este o ofertă. Votul dat pe baza lui autorizează ceea ce a fost anunțat, nu tot ce urmează. Această secțiune examinează deciziile adoptate în primul an de mandat care nu se regăsesc în niciunul dintre documentele de referință — programul electoral, și foile de parcurs — sau care, deși se regăsesc, au fost realizate într-o formă substanțial diferită de cea anunțată.

O reformă bună adoptată fără mandat rămâne o reformă bună; dar cetățeanul are dreptul să știe că votul său nu a acoperit-o. Iar atunci când măsura restrânge o garanție democratică, absența mandatului nu mai este o observație de procedură, ci o problemă de legitimitate.

Am reținut cinci cazuri. Le prezentăm în aceeași structură: ce s-a adoptat, prin ce procedură, ce a fost invocat public și în ce raport stă cu angajamentele asumate.

9.1. Codul privind organizarea și funcționarea Parlamentului

Adoptarea unui Cod al Parlamentului nu figurează în programul electoral al PAS. Ea figurează însă în Foaia de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 276/2025, ca acțiunea 4.1, cu termen iulie 2025. Acțiunea nu cerea un cod oarecare, ci un cod care să reglementeze, între altele, „garanțiile împotriva utilizării abuzive a procedurii de urgență la examinarea proiectelor de acte normative”, metodele de lucru ale comisiilor de anchetă și dialogul dintre majoritate și opoziție.

Codul a fost votat în lectura a doua în ședința plenară din 24 august 2026, cu 52 de voturi.

Textul votat conține elemente pe care le-am susținut public: „Ora Guvernului”, cu dezbateri ministeriale lunare pe teme determinate, „Ziua opoziției”, cu examinarea prioritară a inițiativelor acesteia, și un program legislativ anual corelat cu prioritățile de aderare. Conține însă și trei intervenții care merg în direcția opusă acțiunii 4.1:

- decizia asupra procedurii de urgență este mutată de la Biroul permanent — organ colegial în care este reprezentată și opoziția — la Președintele Parlamentului, prin rezoluție. Acțiunea cerea garanții suplimentare împotriva abuzului de procedură de urgență; actul chemat să o execute restrânge garanția existentă;
- timpul de intervenție în plen se reduce de la șapte la cinci minute pentru fracțiuni și de la cinci la trei minute pentru deputați;
- eliminarea publicității ședințelor comisiei, astfel încât participarea persoanelor interesate la ședințele comisiei nu mai sunt un drept, ci o decizie lăsată la discreția șefului comisiei;
- deputații care părăsesc o fracțiune nu pot constitui una nouă și nu pot participa la structurile administrative de conducere a activității Parlamentului.

Procedural, un amendament al deputatului R. Marian, depus la 25 iunie 2026, a eliminat posibilitatea prezentării de recomandări verbale în cadrul consultărilor publice organizate de comisiile parlamentare și obligația comisiilor de a le consemna (Promo-LEX și 45 de organizații, apel public).

În același timp, un cod nou ar fi trebuit să aducă prevederi mai bune. Iar unele, absolut necesare unui parcurs democratic, nu s-a regăsit în proiect, deși au fost propuse expres de către societatea civilă. Printre acestea se numără: un termen minim pentru publicarea agendei ședințelor plenare; o distanță de timp de minim 3 zile între aprobarea proiectului în lectura doi în comisia raportoare și examinarea acestuia în plen, cu asigurarea publicării sintezei și proiectului redactat cu suficient timp înainte de ședința în plen.

9.2. Modificarea Codului electoral prin Legea nr. 192 din 25 august 2026

Programul electoral al PAS nu conține niciun angajament de modificare a Codului electoral. Programul de guvernare nu conține niciun angajament în acest sens. Foaia de parcurs nr. 276 conține două acțiuni relevante — 1.1 și 1.6 — ambele cu termen decembrie 2027 și ambele cu un conținut determinat, pe care legea adoptată îl acoperă doar parțial.

Unele modificări cu efect direct asupra drepturilor electorale au fost introduse și acceptate după încheierea consultării publice, fără o nouă consultare și fără publicarea în timp util a textului consolidat. Societatea a fost invitată să analizeze o versiune a proiectului, iar înaintea votului au fost introduse sau rescrise prevederi importante.

Dintre modificările introduse pe această cale, cu efect asupra condițiilor de competiție:

- la art. 137, termenul până la care pot fi desemnați candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova se modifică de la 40 la 55 de zile înaintea alegerilor. Întrucât desemnarea începe cu 70 de zile înaintea scrutinului, perioada disponibilă se reduce de la 30 la 15 zile. Cerința de la art. 139 alin. (1) rămâne neschimbată: cel puțin 15 000 și cel mult 25 000 de semnături, colectate din minimum jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;
- la art. 102 alin. (4), termenul maxim al măsurii restrictive se extinde de la un an la patru ani, adică pe durata unui ciclu electoral complet, iar alin. (5) se completează cu litera i), care adaugă printre temeiuri „întrunirea condițiilor pentru calificarea drept candidat independent camuflat ori existența unei susțineri camuflate a competitorului electoral”;
- la art. 91 alin. (12), Comisia Electorală Centrală primește competența de a examina din oficiu legalitatea actelor, acțiunilor și inacțiunilor organelor electorale ierarhic inferioare, fără un termen de decădere precis, fără obligația audierii și fără un standard probatoriu definit;
- pentru UTA Găgăuzia: un mecanism nou de contestare (art. 97 alin. (2¹), art. 98, art. 155 alin. (4)), condiții noi de eligibilitate (art. 161 alin. (3)–(4): 21 de ani și 3 ani de locuire pentru deputat în Adunarea Populară; 35 de ani, 10 ani de locuire și cunoașterea limbilor găgăuză și română pentru Guvernator), o formulă nouă de determinare a numărului de deputați (art. 156 alin. (2¹)) și trecerea la un sistem proporțional într-o circumscripție unică (art. 157 alin. (1¹), art. 172 alin. (2)).

Aceste modificări nu au fost prezentate explicit în oferta electorală din 2025, iar cele privind autonomia găgăuză nu au fost precedate de un proces distinct și suficient de consultare instituțională cu autoritățile autonomiei.

9.3. Restrângerea consultării publice

Acest caz merită o prezentare exactă, pentru că are două jumătăți care se anulează reciproc, iar o relatare care ar reține doar una dintre ele ar fi neonestă.

Prima jumătate. Proiectul legii privind participarea publică în procesul decizional, elaborat de Cancelaria de Stat și aprobat de Guvern, extinde termenele de consultare față de Legea nr. 239/2008: minimum 10 zile lucrătoare la etapa de inițiere pentru actele normative și 15 zile lucrătoare pentru documentele de politici; minimum 15, respectiv 20 de zile lucrătoare după elaborarea proiectului. Legea introduce și un mecanism de inițiativă civică, prin care cetățenii pot propune elaborarea unor decizii de interes public, aplicabil din 1 ianuarie 2028, și consolidează rolul platformelor particip.gov.md și e-Democrație. Prevederile generale urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2027.

A doua jumătate. La 24 august 2026 — cu o zi înaintea votului final — un amendament al deputatului V. Grădinaru a modificat proiectul astfel încât:

- să elimine posibilitatea prezentării de recomandări orale în cadrul ședințelor de consultare publică și obligația autorității de a le consemna și examina (art. 13 alin. (1) lit. b), art. 13 alin. (3), art. 14 alin. (12) lit. d));
- să restrângă obligația de a repeta consultarea: de la criteriul modificării a 30% din text la criteriul, mult mai larg în interpretare, al afectării „conținutului sau efectelor” soluțiilor.

Legea a fost votată în lectura a doua la 25 august 2026, cu 59 de voturi. Patruzeci și cinci de organizații ale societății civile — între care Promo-LEX, Amnesty International Moldova, Transparency International Moldova și Fundația Soros Moldova — au cerut Președintei Republicii Moldova să nu promulge legea și Parlamentului să o returneze pentru revizuire, invocând efectul discriminatoriu asupra persoanelor vârstnice, a persoanelor cu dizabilități, a locuitorilor din mediul rural și a celor cu nivel redus de alfabetizare, precum și contradicția cu angajamentele din foaia de parcurs.

La 3 septembrie 2026, proiectul a fost adoptat de Parlament în lectura a treia. În această etapă au fost retrase prevederile amendamentului care eliminau posibilitatea formulării recomandărilor verbale în cadrul consultărilor publice, astfel încât acestea au fost păstrate în versiunea finală adoptată.

Privite separat, fiecare caz admite o explicație. Privite împreună, ele descriu un tipar procedural constant, care nu ține de conținutul politicilor, ci de modul în care sunt adoptate:

- un proiect este supus consultării publice într-o versiune;
- amendamente substanțiale sunt depuse după încheierea consultării, uneori cu o zi înaintea votului;
- textul consolidat nu este publicat în timp util pentru a fi analizat;
- votul are loc; iar obiecțiile formulate anterior primesc, în cel mai bun caz, un răspuns general într-o sinteză.

Trei legi adoptate în aceeași săptămână — Codul Parlamentului, modificarea Codului electoral și legea privind participarea publică — au parcurs același traseu. Iar în două dintre ele, obiectul modificării de ultim moment a fost chiar mecanismul prin care societatea poate obiecta.

9.4. Politica fiscală: predictibilitatea promisă și cadența reală

Programul electoral al PAS conține două angajamente explicite în materie: „Vom adopta modificările fiscale (politica fiscală) nu mai frecvent de o dată la 2 ani” și „Vom introduce un calendar fiscal predictibil pentru următorii 4 ani, consultat cu mediul de afaceri, societatea civilă și partenerii sociali”.

Cronologia primului an de mandat:

1. decembrie 2025 — pachetul de modificări fiscale pentru 2026, cu aplicare de la 1 ianuarie 2026: plafonul de înregistrare ca plătitor de TVA majorat de la 1,2 la 1,5 milioane lei, deducerea cheltuielilor de studii și perfecționare profesională de până la 20 000 de lei anual, alte ajustări;
2. 19 februarie 2026 — Parlamentul votează în lectura a doua o nouă modificare a Codului fiscal, prin care plafonul TVA se majorează de la 1,5 la 1,7 milioane lei, cu aplicare de la 1 martie 2026;
3. vara 2026 — proiectul politicii fiscale și vamale pentru 2027 este supus consultărilor publice, iar ulterior retras și revizuit în urma reacției publice;
4. 8 septembrie 2026 — Guvernul aprobă proiectul politicii fiscale și vamale pentru anul 2027: scutirea personală majorată de la 29 700 la 40 020 lei anual, impozitul pe dividende majorat de la 6% la 8%, TVA de 12% pentru HoReCa în locul cotei de 8%, accize majorate cu 20% la produsele din tutun și la motorină, accize noi la băuturile îndulcite, impact bugetar direct estimat la cca 5,1 miliarde lei.

Trei runde de modificare fiscală în douăsprezece luni, dintre care una la mai puțin de două luni după intrarea în vigoare a precedentei. Angajamentul de a nu modifica regimul fiscal mai des de o dată la doi ani nu a fost respectat, iar calendarul fiscal predictibil pentru patru ani nu a fost publicat.

9.5. Amalgamarea voluntară: mandat depășit, consultare fără efect

Amalgamarea are mandat electoral, dar de altă anvergură decât cea realizată. Programul PAS promitea accelerarea procesului „astfel încât în următorii 4 ani să fie finalizate încă 100 de amalgamări la nivelul primăriilor”. La 2 septembrie 2026, 561 de primării — 63% din total — adoptaseră decizii finale de amalgamare voluntară, iar reforma vizează reducerea numărului de primării de la cca 889 la cca 292 până în 2027.

Cele două cifre nu pot fi comparate direct: o amalgamare poate reuni mai multe primării. Ele arată însă că procesul a căpătat amploarea unei restructurări generale a administrației locale. Această scară, precum și termenul accelerat de realizare, nu au fost explicate alegătorilor în programul electoral.

Obiecția noastră vizează mecanismul de consultare. Punctul 37 al Metodologiei aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 925/2023 face consultarea comunitară — inclusiv referendumul local — doar consultativă. Cazul Baraboi, raionul Dondușeni, documentat de Mișcare în iulie 2026, arată consecința practică: consiliul local a votat o opțiune respinsă anterior de adunarea generală a cetățenilor, fără ca votul cetățenilor să producă vreun efect juridic.

O reformă care schimbă apartenența administrativă a localității în care omul s-a născut și plătește impozite nu poate avea, ca unic mecanism de exprimare a voinței locuitorilor, o procedură al cărei rezultat nu obligă pe nimeni.

Problema nu se limitează la caracterul consultativ al votului comunității. În lipsa unor garanții privind reprezentarea satelor mici, repartizarea transparentă a investițiilor, patrimoniul, accesul la servicii și descentralizarea financiară, amalgamarea poate îndepărta decizia de cetățean fără să consolideze autonomia locală.

PARTEA IV. UNDE SUNTEM, DE FAPT

10. Ce s-a îmbunătățit

Secțiunea de față reține realizările perioadei pe care le considerăm reale, verificabile și importante — indiferent dacă sunt sau nu însoțite de obiecțiile pe care le formulăm în altă parte a raportului.

10.1. Integrarea europeană: primele clustere de negociere, deschise

La 16 iunie 2026, Republica Moldova a deschis primele două clustere de negocieri de aderare, cluserul 1 „Fundamentele”, și clustesrul 6 ”Relații externe”. Momentul a fost precedat de Pachetul de extindere din 4 noiembrie 2025, prin care Comisia Europeană a constatat că țara a finalizat screeningul și a adoptat foile de parcurs privind statul de drept, administrația publică și instituțiile democratice, îndeplinind condițiile pentru deschiderea a trei clustere.

10.2. Piața muncii și veniturile: creștere reală, dar modestă

În trimestrul II 2026, potrivit Biroului Național de Statistică:

- populația ocupată a fost de 859,3 mii de persoane, cu o rată de ocupare de 45,0% (63,3% pentru grupa 20–64 de ani);
- rata șomajului a fost de 7,3% — 6,2% în mediul urban, 8,5% în cel rural, 19,6% la tineri (15–24 de ani);
- salariul mediu brut lunar a fost de 16 895,7 lei, în creștere cu 9,2% nominal și cu 3,4% real față de trimestrul II 2025, în condițiile creșterii numărului mediu de salariați cu 2,5%.

Salariul minim pe țară a fost majorat de la 5 500 la 6 300 de lei lunar din 2026, iar salariul mediu prognozat de la 16 100 la 17 400 de lei.

Creșterea reală a veniturilor este un rezultat pozitiv într-un an cu inflație peste țintă. Raportarea ei la angajamentul electoral se face în secțiunea 11.

10.3. Comerțul exterior: revenire a exporturilor, dar nu încă o performanță structurală demonstrată

În primele șase luni ale anului 2026, exporturile de mărfuri au însumat 1,65 miliarde de euro, cu 12,5% mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2025. Mai relevant, exporturile de mărfuri autohtone au crescut cu 16,4%, în timp ce reexporturile au scăzut ușor. Ponderea Uniunii Europene în totalul exporturilor a ajuns la 64,2%.

Creșterea este un indicator pozitiv, dar nu poate fi prezentată, de una singură, drept o performanță a guvernării. Comparația anuală surprinde și efectul bazei de referință, iar un singur semestru nu este suficient pentru a demonstra o schimbare structurală a competitivității exporturilor. În plus,

deficitul comercial a rămas foarte ridicat: importurile au fost de aproape trei ori mai mari decât exporturile, iar deficitul a depășit 3,3 miliarde de euro.

Prin urmare, rezultatul poate fi consemnat ca evoluție favorabilă, dar nu ca pe o realizare a guvernării. Pentru o evaluare solidă ar fi necesară compararea cu nivelurile din 2020, 2021–2025, dinamica volumului fizic al exporturilor, productivitatea și structura mărfurilor exportate.

10.4. Măsuri fiscale cu efect direct asupra gospodăriilor și micilor afaceri

- Din 1 ianuarie 2026 se aplică deducerea de până la 20 000 de lei anual pentru cheltuieli de studii și perfecționare profesională, cumulativ pentru toate tipurile și beneficiarii, inclusiv pentru studiile copiilor. Anterior era deductibilă doar componenta pentru copii, plafonată la salariul mediu lunar. Este una dintre cele două acțiuni din lista celor 100 de zile îndeplinite integral.
- Plafonul de înregistrare obligatorie ca plătitor de TVA a crescut de la 1,2 la 1,5 milioane de lei din 1 ianuarie 2026 și la 1,7 milioane de lei din 1 martie 2026 — peste nivelul promis.

10.5. Energia: capacitate, interconectare, independență

La 31 martie 2026, capacitatea instalată din surse regenerabile a depășit 1 039 MW — solar 759,79 MW, eolian 254,72 MW, hidro 16,75 MW, biogaz 8,475 MW — reprezentând o creștere de 13,2 ori în cinci ani.

Linia electrică Vulcănești–Chișinău a intrat în faza de teste și punere sub tensiune în 2026, iar la 26 iunie 2026 a fost semnat contractul pentru construcția liniei de 400 kV Bălți–Suceava. Linia nu a fost dată încă în exploatare, termenul fiind amânat deja de cinci ori.

Precizăm însă că ponderea energiei regenerabile în consumul de energie electrică era de 16,7% în 2024, cu o proiecție de până la 27% pentru 2026, față de ținta de 30% asumată în programul electoral. Capacitatea instalată și ponderea în consum sunt indicatori distincți și nu trebuie confundați.

10.6. Educația: burse majorate substanțial pe domenii prioritare

Prin hotărâre de Guvern din 1 iulie 2026, bursele studențești au fost majorate începând cu 1 septembrie 2026 cu cel puțin 40% la toate specialitățile: categoria I de la 1 360 la 1 905 lei, categoria a II-a de la 1 160 la 1 625 lei. La științe ale sănătății creșterea este de aproximativ 180% (categoria I: de la 1 630 la 4 565 lei), iar la științe ale educației de 40% (categoria I: de la 3 260 la 4 565 lei). Bursele de merit au crescut cu 40%.

10.7. Evoluția sectorului turistic

În primul semestru al anului 2026, numărul turiștilor cazați în Republica Moldova a crescut cu 15,8%, ajungând la 257,3 mii, iar numărul turiștilor nerezidenți cazați – cu 24,7%. Turismul intern organizat prin agenții a crescut cu 11,1%, iar pensiunile turistice și agroturistice au primit cu 10,9% mai mulți turiști. Totuși, numărul total al înnoptărilor a crescut cu doar 4,6%, ceea ce indică menținerea sejururilor de scurtă durată. În ansamblu, datele arată o evoluție pozitivă a sectorului, inclusiv a turismului rural, dar și necesitatea valorificării mai eficiente a fluxurilor turistice.

11. Ce s-a înrăutățit

Secțiunea are două părți, care nu trebuie confundate. Prima reține indicatorii pentru care există date oficiale și care s-au deteriorat sau au rămas la niveluri incompatibile cu obiectivele asumate. A doua reține garanțiile juridice care au fost restrânse prin acte adoptate în perioada de referință.

Un indicator economic se poate deteriora din cauze externe, iar guvernarea nu răspunde de prețul gazelor pe piețele internaționale. O garanție juridică se restrânge doar printr-un vot, iar de vot răspunde cineva.

11.1. Indicatori care s-au deteriorat

Populația: minus 22,9 mii de persoane într-un an

La 1 ianuarie 2026, populația cu reședință obișnuită era de 2 365,6 mii de persoane, în scădere cu 22,9 mii (-1,0%) față de 1 ianuarie 2025. Scăderea are două componente: sporul natural negativ (-10,0 mii persoane în 2025) și migrația internațională netă negativă (-13,0 mii persoane, estimare provizorie pentru 2025).

Migrația rămâne, așadar, principalul factor al depopulării. Este indicatorul care măsoară, mai bine decât oricare altul, dacă oamenii cred că țara merge într-o direcție care îi privește.

Sărăcia: aproape o treime din populație

În anul 2025, rata sărăciei absolute a fost de 31,1%, la un prag de 3 764,4 lei lunar de persoană. Distribuția arată o inegalitate teritorială și socială profundă:

- mediul rural — 40,0%, față de 21,1% în mediul urban;
- regiunea Sud — 46,5%; Centru — 38,8%; Nord — 31,6%;
- persoane de 60 de ani și peste — 38,9%;
- persoane cu dizabilități — 38,7%, cu 8,1 puncte procentuale peste restul populației;
- gospodării cu 5 și mai multe persoane — 44,8%; gospodării cu 3 și mai mulți copii — 41,5%.

Inflația: peste țintă, cu majorarea ratei de bază

În august 2026, rata anuală a inflației a fost de 7%, peste ținta de 5,0% a Băncii Naționale (cu interval de toleranță de $\pm 1,5$ puncte procentuale). La 7 mai 2026, Banca Națională a majorat rata de bază de la 5,0% la 6,50% anual, iar la 17 septembrie, a majorat-o pînă la 9%. Factorii invocați sunt preponderent externi: creșterea costurilor la combustibili și resurse energetice, criza geopolitică și efectele de rundă secundară, cererea internă având un efect dezinflaționist.

Veniturile reale: +3,4% pe an, față de un angajament de dublare în patru ani

Cel de-al doilea obiectiv strategic al programului electoral este „dublarea veniturilor populației active”. În anul 2025, câștigul salarial mediu lunar brut a fost de 15.594,5 lei, în creștere nominală cu 11,5% față de 2024 și cu 3,4% în termeni reali, la o inflație medie anuală de 7,8%. Pe măsura mai largă a veniturilor disponibile ale populației, creșterea reală a fost de doar 1,2%.

Aritmetica este simplă și nu presupune nicio interpretare. La un ritm de creștere reală de 3,4% pe an, dublarea veniturilor s-ar realiza în aproximativ douăzeci și unu de ani. Pentru a dubla veniturile reale în patru ani ar fi necesară o creștere reală de circa 19% anual — de peste cinci ori ritmul înregistrat.

Aceeași observație se aplică țintelor nominale. Salariul minim a crescut de la 5 500 la 6 300 de lei; ținta este de 10 000 de lei. Salariul mediu prognozat a crescut de la 16 100 la 17 400 de lei; ținta este de 25 000 de lei până în 2030.

Reforma administrativ-teritorială

În pofida faptului că un număr mare de autorități locale au adoptat decizii privind amalgamarea voluntară, iar autoritățile pregătesc un proiect privind amalgamarea normativă, acest proces se desfășoară cu multiple vicii. Mai multe localități au raportat despre faptul că opinia locuitorilor nu este luată în calcul de către consiliul local, iar decizia ultimului este contrară opiniei exprimate de cetățeni în cadrul adunării cetățenești. Alte localități care deși s-au conformat cerinței și au avansat în procesul de amalgamare voluntară, parcurgând toate etapele necesare, se confruntă acum cu situația în care la clusterul format de ei ar mai putea primi alte câteva localități, deja prin decizia de amalgamare normativă.

Privind mai larg însă, întreaga reformă nu are la bază o analiză a costurilor și beneficiilor, o evaluare economică, fiscală și de capacitate a localităților supuse amalgamării.

Scandaluri legate de incapacitatea autorităților de a gestiona situația/corupție/nepotism

În perioada supusă monitorizării statul a fost afectat negativ de o serie de subiecte care au demonstrat, în unele cazuri, incapacitatea instituțiilor de a-și îndeplini eficient atribuțiile, în timp ce în altele - perpetuarea practicilor vechi de nepotism și corupție.

Piramida financiară „TUX”

(incapacitate de supraveghere și de reacție preventivă)

Platforma s-a prăbușit la 7 octombrie 2025, după ce atrăsese circa 50.000 de persoane, cu un prejudiciu estimat la peste 48 de milioane de euro. A funcționat public — cu seminare, instructori și rețele de recrutare —, iar CNPF a emis avertismente repetate pe parcursul anului 2025 fără efect, pentru că platforma nu era înregistrată și nu intra sub autoritatea sa de sancționare; în primele zile după colaps Poliția nu avea nicio plângere, iar șeful IGP a admis că printre păgubiți se aflau funcționari publici. La 11 iunie 2026, din zeci de persoane cercetate, un singur inculpat fusese trimis în judecată, pentru activitate de întreprinzător ilegală și spălare de bani. Cererea opoziției de audiere în plen a conducerii CNPF și a MAI a fost respinsă, cu 44 de voturi — statul nu a putut nici preveni schema, nici explica public de ce nu a prevenit-o.

Contrabanda cu armament militar

(incapacitate de control la frontieră și pe fluxul de tranzit)

Un transport de armament de proveniență ucraineană destinat Israelului a fost depistat la Leușeni-Albița: lansator portabil de rachete aer-sol, opt aruncătoare antitanc RPG, 13 containere de transport, 18 sisteme antitanc cu ghidaj laser și o dronă, declarate vamal drept „articole din metal

negru" și disimulate cu materiale care împiedicau scanarea. Cinci bărbați au fost trimiși în judecată ca grup criminal organizat, cu roluri distribuite — organizator, logistică, broker vamal, exportator, șofer —, transporturile derulându-se eşalonat din 2023 până în noiembrie 2025. Fluxul a traversat țara mai bine de doi ani fără a fi oprit, iar în schemă figurează un intermediar licențiat chiar de stat să garanteze legalitatea operațiunilor vamale.

Escrocheriile prin telefon

(incapacitate de a proteja cetățeanul într-un fenomen de masă)

Între 20 mai și 1 iunie 2026 — treisprezece zile — Poliția a înregistrat 149 de cazuri confirmate, 2.911 tentative și pierderi de peste 27,2 milioane de lei, cu un vârf de 3,9 milioane într-o singură zi. Autorii s-au prezentat drept angajați ai băncilor, ai Băncii Naționale, ai Poliției și ai serviciilor de informații, iar răspunsul statului a rămas, pe toată perioada, în registru informativ: comunicate și îndemnuri la vigilență. Instrumentul principal al fraudei a fost identitatea uzurpată a instituțiilor statului, iar sarcina protecției a fost transferată victimei potențiale.

Polițiștii de la IP Botanica

(corupție sistematică în interiorul instituției de aplicare a legii)

În aprilie 2026, CNA și Procuratura Chișinău au reținut șase polițiști bănuți că primeau sistematic între 3.000 și 10.000 de dolari, în numerar și criptomonedă, de la consumatori și traficanți de droguri. În iunie, trei dintre ei au fost reținuți din nou, de această dată pentru abuz de serviciu — suspectați că ar fi sustras o parte din banii ridicați de la persoanele aflate în custodia lor. Cazul nu descrie un act izolat, ci o relație de durată între structura care trebuia să combată traficul și traficul însuși, iar a doua reținere arată că abaterile au continuat chiar în interiorul procedurii declanșate pentru a le sancționa.

Scandalul MoldATSA

(nepotism, salarii nejustificate și eșecul controlului intern)

La întreprinderea care administrează spațiul aerian al țării s-au constatat un CV falsificat al directorului Dumitru Vangheli, 33 de angajări fără concurs, achiziții viciate, sporuri nejustificate și peste 9 milioane de lei cheltuiți pe instruiți în Thailanda și Singapore; purtătoarea de cuvânt Anastasia Taburceanu, verișoară a Președintei, a încasat peste 1 milion de lei în mai puțin de un an. Au urmat demisii în cascadă — Vangheli, Taburceanu, șefa de cabinet a Președintelui Parlamentului, un președinte de comisie parlamentară și directorul Agenției Proprietății Publice —, o urmărire penală pentru abuz de serviciu și extinderea verificărilor la alte 21 de întreprinderi de stat. Decisiv nu este însă amplexarea abaterilor, ci faptul că niciun mecanism intern de control nu le-a detectat, iar reacția a fost de personal, nu de sistem: cadrul care le-a făcut posibile — salarizarea nereglementată la întreprinderile de stat și angajarea fără concurs — a rămas neschimbat.

Încălcările repetate ale spațiului aerian

(incapacitate de detectare și de reacție în domeniul securității)

Drone au pătruns în repetate rânduri pe teritoriul Republicii Moldova, unele prăbușindu-se, fără ca detectarea și reacția să se îmbunătățească vizibil de la un incident la altul. Răspunsul instituțional s-a limitat la comunicate ale MAE formulate în termeni aproape identici de fiecare dată, iar analiștii susțin că unul dintre scopurile survolurilor este chiar testarea capacității de reacție a autorităților.

Într-un asemenea scenariu, absența răspunsului nu este doar o carență administrativă, ci rezultatul urmărit de partea adversă.

Cazul Ludmila Vartic, omorul de la Măgdăcești și protecția victimelor violenței în familie *(incapacitatea mecanismului de protecție de a funcționa atunci când este sesizat)*

Ludmila Vartic, soția fostului vicepreședinte al raionului Hâncești, a decedat la 3 martie 2026; procurorii au formulat două capete de acuzare împotriva soțului, inclusiv pentru fapte anterioare, din noiembrie 2025 — ceea ce înseamnă că situația era cunoscută instituțiilor înainte de deznodământ. La șase luni, dosarul nu ajunsese în faza de judecată, iar în septembrie 2026 protestele au fost reluate în fața MAI, după ce la Măgdăcești o femeie care beneficia de un ordin de protecție activ a fost ucisă. Revendicarea organizațiilor de femei privește exact obiectul acestei secțiuni: nu adoptarea de norme noi, ci garanția că, atunci când o femeie cere ajutorul instituțiilor, acesta este acordat.

Investițiile străine directe: în scădere

La finele trimestrului I 2026, stocul investițiilor străine directe era de circa 5,1 miliarde de euro, în scădere cu 268 de milioane de euro (-5%) față de aceeași perioadă a anului 2025. Participațiile la capital și profitul reinvestit au scăzut cu 8%, iar investițiile provenind din Uniunea Europeană — principala sursă — au scăzut cu 6,7% față de finele anului 2025.

Deficitul comercial: pentru fiecare euro exportat, trei importate

În primul semestru al anului 2026, exporturile au fost de 1 650,5 milioane de euro (+12,5%), iar importurile de 4 985,7 milioane de euro (+6,5%). Deficitul comercial a atins 3 335,2 milioane de euro, în creștere cu 3,7% față de aceeași perioadă a anului 2025.

Creșterea exporturilor este un rezultat pozitiv, reținut ca atare în secțiunea 10. Structura comerțului exterior rămâne însă neschimbată: gradul de acoperire a importurilor cu exporturi este de 33,1%.

Datoria de stat: statul se împrumută mai scump acasă decât în străinătate

La 31 mai 2026, datoria de stat a atins 143,09 miliarde de lei — cu peste 10,3 miliarde mai mult decât la finele anului 2025, adică circa 37% din PIB-ul proiectat pentru 2026. Creșterea vine preponderent din interior: datoria internă a urcat la 58,2 miliarde de lei la 31 august 2026, cu 6,21 miliarde (+11,9%) în opt luni, un ritm mediu de circa 776 de milioane de lei pe lună, alimentat de o finanțare netă de 5,77 miliarde de lei din emisiunile de valori mobiliare de stat pe piața primară.

Costul acestor împrumuturi crește mai repede decât orice altă categorie de cheltuieli publice. În primele cinci luni ale anului 2026, deservirea datoriei a costat bugetul 2,42 miliarde de lei, cu 24,8% mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2025 — față de +1,7% la cheltuielile de personal și +11,4% la bunuri și servicii. Rata medie ponderată a dobânzii la valorile mobiliare de stat a fost de 9,56% anual, cu 0,48 puncte procentuale peste nivelul din 2025.

S-a produs și o inversiune: deși datoria externă reprezintă 59,6% din total, datoria internă costă mai mult — 1,72 miliarde de lei în dobânzi, față de 705 milioane pentru cea externă, în primele cinci luni

ale anului. În primele luni ale anului 2025 raportul era invers (354 milioane intern, 454 milioane extern). Explicația ține de preț și de scadență: împrumuturile interne se contractează la circa 9,5% anual, față de dobânzile preferențiale ale creditorilor externi, iar 95,8% dintre valorile mobiliare de stat interne se scadentează în mai puțin de un an — peste plafonul de risc de 90% asumat de Guvern. Al doilea plafon depășit este ponderea datoriei cu rată variabilă a dobânzii, ajunsă la 61,1% față de maximul de 60%.

Statul se împrumută, așadar, într-un ritm accelerat, la un preț în creștere, pe termene tot mai scurte și cu o expunere tot mai mare la variația dobânzilor. Sarcina rezultată nu apare într-un angajament electoral pentru că nu i-a fost promisă nimănui: ea se traduce în resurse care nu mai ajung la investiții, și este achitată din impozitele aceleiași perioade în care se cere echilibru bugetar de la contribuabil.

Încrederea în instituții și percepția asupra direcției țării

Potrivit sondajului iData realizat între 14 și 24 mai 2026 (992 de respondenți, marjă de eroare 3,1%), Parlamentul și Guvernul se situează la baza clasamentului încrederii instituționale, cu aproximativ 12% și, respectiv, 11% dintre respondenți declarând încredere „foarte mare”, în timp ce biserica, autoritățile locale și sistemul educațional se află în partea superioară.

Potrivit sondajului IMAS din februarie 2026 (1 113 respondenți, marjă de eroare ±3%), 53% dintre respondenți consideră că țara merge într-o direcție greșită, față de 38% care consideră că merge într-o direcție bună.

Precizări obligatorii. Primul: cele două sondaje aparțin unor institute diferite, cu metodologii diferite, și nu sunt comparabile între ele. Al doilea: Barometrul Opiniei Publice, seria cu cea mai lungă continuitate metodologică din Republica Moldova, nu a înregistrat o ediție publicată în perioada de referință care să permită o comparație directă cu septembrie 2025.

11.2. Garanții juridice care au fost restrânse

Spre deosebire de indicatorii de mai sus, elementele care urmează nu depind de contextul extern. Fiecare este rezultatul unui text votat în Parlament în perioada de referință.

Garanția	Situația anterioară	Situația după actele adoptate în perioada de referință
Controlul asupra procedurii de urgență	Decizia aparținea Biroului permanent, organ colegial în care este reprezentată și opoziția.	Decizia aparține Președintelui Parlamentului, prin rezoluție (Codul privind organizarea și funcționarea Parlamentului).

Garanția	Situația anterioară	Situația după actele adoptate în perioada de referință
Dreptul de a fi ascultat în consultările publice	Recomandările orale prezentate în ședințele de consultare erau consemnate și examinate.	Recomandările orale sunt eliminate, iar obligația de consemnare este înlăturată (legea privind participarea publică, art. 13 și 14; Codul Parlamentului). *Urmare notei de protest din partea organizațiilor societății civile, Președinta RM a întors proiectul la Parlament, iar în ședința din 3 septembrie acesta a fost reexaminat. Prevederile privind amendamentele verbale au fost eliminate.
Dreptul deputatului de a constitui sau adera la o nouă fracțiune	Deputatul care părăsea o fracțiune putea participa la constituirea unei noi fracțiuni, în condițiile legii.	Deputatul care părăsește o fracțiune nu poate constitui o fracțiune nouă și nu poate participa la structurile administrative de conducere ale Parlamentului.
Repetarea consultării la modificarea proiectului	Criteriul era modificarea a 30% din text.	Criteriul devine afectarea „conținutului sau efectelor” soluțiilor — formulare cu marjă largă de apreciere.
Perioada de desemnare a candidaților la funcția de Președinte	30 de zile pentru colectarea a cel puțin 15 000 de semnături din minimum jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.	15 zile, cu cerința de semnături neschimbată (art. 137 raportat la art. 139 alin. (1) din Codul electoral).
Durata măsurii restrictive electorale	Maximum un an.	Maximum patru ani — durata unui ciclu electoral complet (art. 102 alin. (4)), aplicabilă inclusiv în baza noțiunilor de „candidat independent camuflat” și „susținere camuflată”.
Limitele intervenției CEC din oficiu	Competența nu exista în această formă.	Competență de examinare din oficiu, fără termen de decădere precis, fără obligația audierii și fără standard probatoriu definit (art. 91 alin. (12)).

Garanția	Situația anterioară	Situația după actele adoptate în perioada de referință
Statutul organului electoral al autonomiei găgăuze	Organ electoral cu regim propriu.	Președinte numit prin hotărâre a CEC, cu statut permanent; completarea locurilor, aprobarea statului de personal și interimatul revin CEC (art. 36); traseu nou al contestațiilor (art. 97 alin. (2 ¹), art. 98, art. 155 alin. (4)).
Predictibilitatea fiscală	Angajament electoral: modificări nu mai frecvent de o dată la 2 ani, cu un calendar fiscal pe 4 ani.	Trei runde de modificare fiscală în douăsprezece luni; calendarul fiscal pe patru ani nu a fost publicat.
Consensul politic la numirea evaluatorilor magistraților	Membrii comisiilor de evaluare externă erau numiți de Parlament cu majoritate calificată — 61 de voturi, adică 3/5, prag care impunea acordul a cel puțin unei părți a opoziției.	Dacă nu se întrunesc 61 de voturi, candidatul poate fi reînaintat și numit cu 51 de voturi, adică de majoritatea guvernamentală singură (Legea nr. 26 din 5 martie 2026, numită legea VonHebel).
Limitarea intervenției statului	Examinarea era legată de existența unui „pericol deosebit pentru securitatea statului”, raportat la Legea nr. 618/1995	Eliminarea cuvântului „deosebit” și a trimeriei la Legea nr. 618/1995 extinde marja de apreciere a autorității la orice „pericol pentru securitatea statului”.
Pragul de consens local la modificarea hotarelor unei localități	Decizia privind amalgamarea, centrul administrativ și denumirea UAT se adopta cu 2/3 din consilierii aleși; exista o limită de 25 km între localități și un dosar documentat de fundamentare.	Decizia se adoptă cu majoritatea consilierilor aleși; limita de 25 km este eliminată; este suficientă o „argumentare succintă” și lista localităților (Legea nr. 59 din 24 aprilie 2026).

Observația de metodă care leagă această listă: în trei dintre cele opt cazuri — procedura de urgență, recomandările orale și repetarea consultării — restrângerea a fost introdusă prin amendament după încheierea consultării publice, iar în două dintre ele cu o zi înaintea votului final.

Aceasta este, în opinia noastră, constatarea centrală a raportului. Nu pentru că fiecare modificare în parte ar fi decisivă, ci pentru că, împreună, ele restrâng exact acele mecanisme prin care o societate poate obiecta la deciziile care o privesc — și au fost adoptate prin chiar procedura pe care o restrâng.

12. Ce nu se poate verifica — și de ce

12.1. Angajamente formulate astfel încât nu pot fi verificate de nimeni

Prima cauză nu ține de transparență, ci de redactare. Am clasificat mecanic cele 325 de acțiuni sectoriale ale programului electoral după forma enunțului — nu după conținut — pentru a stabili câte dintre ele pot fi verificate de un terț:

Tip de angajament	Număr	Pondere
Cuantificat sau cu termen (conține o cifră, un termen sau ambele)	114	35,1%
Normativ (presupune adoptarea unui act)	11	3,4%
De intenție (verb care nu angajează un rezultat)	51	15,7%
De proces (fără indicator verificabil)	149	45,8%
TOTAL	325	100%

Aproape două treimi din programul electoral — 200 din 325 de angajamente sectoriale, adică 61,5% — nu conțin nicio cifră, niciun termen și niciun act normativ de adoptat. Nu există modalitate prin care un cetățean, un jurnalist sau o organizație să stabilească dacă „vom susține dezvoltarea rețelelor electrice” a fost realizat sau nu.

Aceasta nu este o critică a intențiilor, ci o observație despre responsabilitate. Un angajament care nu poate fi verificat nu poate fi nici încălcat. Sub raportul răspunderii politice, el nu este un angajament.

12.2. Date care există, dar nu sunt publicate proactiv

A doua cauză este cea propriu-zisă de transparență. Pentru pozițiile de mai jos, informația există în mod cert la o autoritate publică, dar nu este publicată într-o formă care să permită monitorizarea efectivă. În același timp, **Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public**, în special **art. 7, 10 și 11**, obligă autoritățile să asigure transparența proactivă, să publice din oficiu informațiile relevante și să le actualizeze. În aceste condiții, lipsa publicării sau prezentarea informației într-o formă insuficient de accesibilă limitează posibilitatea de verificare a progresului și a rezultatelor. Pentru fiecare dintre pozițiile de mai jos, tabelele indică instituția care deține informația și obiectul concret al solicitării.

Observația de fond: pentru majoritatea acestor poziții nu este nevoie de o cerere. Ele ar trebui să figureze într-un raport de progres publicat periodic. Foaia de parcurs nr. 276 este ea însăși construită

cu termene și instituții responsabile „pentru a facilita monitorizarea progreselor” — dar niciun raport public de progres pe acțiuni nu era disponibil la data acestui raport.

La lista de mai sus adăugăm, pentru ediția a doua, patru poziții care au apărut pe parcursul monitorizării și pentru care informația există cu certitudine la o autoritate publică, dar nu a putut fi obținută din surse deschise:

- **Evoluția tarifelor la energie și ponderea cheltuielilor energetice în bugetul gospodăriei**, pe categorii de venit, în perioada de referință. Niciunul dintre cele douăsprezece angajamente energetice ale programului nu are ca indicator prețul plătit de consumatorul final, astfel încât întrebarea nu poate primi răspuns din tabelul de monitorizare.
- **Raportul dintre creșterea nominală a pensiilor și salariilor bugetare și rata inflației**, calculat pe perioada 28.09.2025–28.09.2026. Datele componente sunt publice; calculul consolidat nu este publicat de nicio autoritate.
- **Efectul tranzitului agricol prin coridoarele de solidaritate asupra producătorilor autohtoni** — volume, categorii de produse și eventuale măsuri de protecție aplicate. Solicitarea se adresează Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Serviciului Vamal.
- **Condițiile comerciale aplicate de Calea Ferată din Moldova transporturilor de tranzit și rezultatul financiar al întreprinderii** pentru exercițiile 2025 și 2026. Solicitarea se adresează CFM și Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, în calitate de fondator.

12.3. Întrebări adresate și rămase fără răspuns

În vederea obținerii unor informații suplimentare pentru evaluarea anumitor indicatori au fost formulate demersuri către câteva instituții publice. La data publicării raportului, niciun răspuns nu a fost recepționat, desi termenul prevăzut de legea 148/2023 a expirat.

13. Ce cerem pentru anul al doilea

Recomandările de mai jos pornesc direct din problemele identificate în evaluarea primului an. Nu reprezintă un nou program de guvernare, ci un set de corecții necesare pentru ca restanțele constatate să fie recuperate, iar reformele aflate în derulare să producă rezultate măsurabile.

I. Recuperarea restanțelor și responsabilitate pentru rezultate

1. Un plan public de recuperare a întârzierilor.

Pentru fiecare angajament restant trebuie stabilite o prioritate, un termen-limită, instituția responsabilă și indicatori măsurabili. Planul trebuie actualizat public, astfel încât progresul să poată fi verificat independent.

2. Un mecanism de deblocare a proiectelor întârziate.

Pentru fiecare proiect care depășește termenul trebuie explicate public cauza întârzierii, responsabilitatea instituțională, noul termen și măsurile de recuperare. Întârzierea nu poate deveni un termen nou fără explicații.

3. Raportare publică semestrială asupra programului de guvernare.

Raportarea trebuie să se bazeze pe rezultate, indicatori și impact, nu pe numărul actelor normative adoptate, al ședințelor organizate sau al activităților desfășurate.

II. Reguli mai clare pentru funcționarea statului

4. Reguli clare pentru transparența decizională.

Proiectele modificate substanțial trebuie reconsultate înainte de adoptare. Forma proiectului, sinteza propunerilor și agenda ședințelor plenare și de comisii trebuie publicate din timp, iar între publicarea formei finale și vot trebuie să existe un interval minim rezonabil.

5. Limitarea deciziilor discreționare ale statului.

Exercitarea competențelor statului trebuie să se bazeze pe criterii legale clare, decizii motivate, control judecătoresc efectiv, căi reale de contestare și răspundere instituțională.

6. Evaluarea rezultatelor actelor normative importante.

Pentru reformele majore trebuie stabilite de la început problema care trebuie rezolvată, costurile, beneficiarii, indicatorii de rezultat și termenul la care efectele trebuie evaluate. Adoptarea unei legi nu trebuie confundată cu rezolvarea problemei pentru care legea a fost adoptată.

III. Stabilitate economică și creșterea veniturilor

7. Stabilitate fiscală și reguli predictibile.

Guvernul trebuie să publice un calendar fiscal pentru următorii patru ani și să limiteze modificările fiscale imprevizibile. Schimbările majore trebuie precedate de evaluarea impactului asupra gospodăriilor și mediului de afaceri.

8. O strategie de creștere a veniturilor reale.

Creșterea salariilor trebuie corelată cu productivitatea, inflația și costul efectiv al vieții. Obiectivul nu trebuie să fie doar creșterea salariului nominal, ci creșterea puterii reale de cumpărare.

9. O strategie de creștere și diversificare a exporturilor.

Trebuie stabilite ținte anuale distincte pentru produsele autohtone și serviciile exportate, precum și indicatori privind valoarea adăugată, diversificarea piețelor și competitivitatea producătorilor locali.

10. Sprijin concret pentru IMM-uri și producătorii locali.

Politicile economice trebuie măsurate prin reducerea timpului și costurilor de conformare fiscală, accesul la finanțare, predictibilitatea reglementărilor și capacitatea întreprinderilor de a investi și exporta.

IV. Investiții și infrastructură

11. Accelerarea realizării infrastructurii.

Pentru proiectele majore trebuie raportate trimestrial valoarea contractelor, progresul fizic, plățile efectuate, termenele contractuale, kilometrii executați și recepționați și cauzele eventualelor întârzieri.

12. Monitorizarea publică a investițiilor finanțate din fonduri europene și externe.

Pentru fiecare proiect trebuie să fie urmărite public etapele de la contractare până la finalizare și punere în funcțiune: valoarea finanțării, executantul, termenul, progresul fizic, plățile și eventualele întârzieri. Finanțarea mobilizată nu trebuie confundată cu infrastructura livrată.

V. Servicii publice și reforma administrației

13. O reformă administrativă măsurată prin serviciile primite de cetățean.

Reorganizarea teritorială și instituțională trebuie evaluată prin accesibilitatea, calitatea și costul serviciilor publice, nu prin simplul număr de primării sau instituții desființate. Orice reorganizare trebuie să demonstreze un beneficiu concret pentru cetățean și să țină cont de voința comunităților.